

Møte for lukkede dører, Stortinget 11. juni 1934

Møte for lukkede dører i Stortinget
den 11. juni 1934 kl. 10.00

President: Hambro.

Dagsorden:

1. Innstilling fra militærkomiteen om omordning av kystfestningenes mineforsvar (Innst. S. E.).
2. Innstilling fra finans- og tollkomiteen om bemyndigelse for Kongen til å nedsette omsetningsavgiften av innenlands tilvirket fruktvin samt til å forhøie grunntollen for visse varer (Innst. S. F.).
3. Innstilling fra finans- og tollkomiteen om tollavgifter fra 1 juli 1934 (Budgettinnst. S. nr. 151).
4. Referat.

Dessuten forelå følgende tilleggsdagsorden:
Innstilling fra den forsterkede utenriks- og konstitusjonskomite angående sjøgrensespørsmålet (Innst. S. G.).

Presidenten: I henhold til forretningsordenens § 54 vil presidenten foreslå møtet satt for lukkede dører, - og anser det enstemmig bifalt. Presidenten foreslår videre at regjeringens medlemmer og de i forretningsordenens § 54 nevnte funksjonærer gis adgang til møtet. - Da ingen innvending er fremkommet, ansees også det enstemmig vedtatt.

Den innkalte varamann for Sogn og Fjordane fylke, landbruksskolebestyrer Sivert Haaland, har tatt sete.

Statsråd Lund overbragte følgende kongelige proposisjon
Om bemyndigelse for Kongen til å nedsette omsetningsavgiften av innenlands tilvirket fruktvin samt til å forhøie grunntollen for visse varer.

Presidenten: Presidenten foreslår den overbragte proposisjon sendt finans- og tollkomiteen.

Votering:

Presidentens forslag bifaltes enstemmig.

Presidenten: som representantene vil være opmerksom på, har man av praktiske grunner forlenget måttet la komiteen behandle saken, men intet møte for lukkede dører har vært holdt, hvor man formelt har kunnet vedta en oversendelse til komiteen.

Presidenten vil foreslå at under behandlingen av den på tilleggsdagsordenen opførte sak - "Innstilling fra den forsterkede utenriks- og konstitusjonskomite angående sjøgrensespørsmålet" - gis utenriksråd Esmarch, byråchef Andvord og sekretær Ræder adgang til å overvære forhandlingene, - og betrakter det som enstemmig bifalt.

Presidenten vil videre foreslå at man først behandler den på tilleggsdagsordenen opførte sak, da det av den innstillingsbehandling vil være avhengig hvorvidt en realitetsinnstilling

fra komiteen senere vil være å avgi. Forslaget ansees som enstemmig bifalt.

"Innstilling fra den forsterkede utenriks- og konstitusjonskomite angående sjøgrensespørsmålet (Innst. S. G.)

Komiteen hadde innstillet:

"St.med. nr. 13, 1934, tas ikke under behandling av inneværende års Storting."

Saken i sin almindelighet undergaves debatt.

Hr. Myklebust inntok her presidentplassen.

Andrå: Det kom visstnok som lyn fra klar himmel på mange flere enn mig at denne sak nu igjen skulde utsettes. Det er noe i mekanikken som heter den endeløse skrue, og til en sådan endeløs skrue har i virkeligheten dette spørsmål om territorialgrensen utviklet sig. Det begynte med den første sjøgrensekommisjon i 1911, siden har det spørsmål vært utredet og utredet i lange baner, så jeg skulde tro at det ikke fantes den ting lenger som nu kunde kreves utredet for å få en utsettelse i stand. Hver gang har vi hørt at det skulde være bare en kort utsettelse. Vi hørte det i 1931, det var bare en kort utsettelse, vi skulde ta saken til neste år, men den blev utsatt i 1932 og i 1933. Nu trodde jeg at vi endelig skulde være kommet frem til å behandle dette spørsmål, men så blir det på ny utsatt; så dette med en kortere utsettelse, er det mange av oss som ikke tror noe særlig meget på. Og eftersom vi utsetter, øker vanskelighetene.

Presidenten: Presidenten er diverre nøydd til å avbryta talaren; men det har alt skrive seg inn ei rekkje med talarar, og presidenten vil difor gjera framlegg om at tida for dei talarar som heretter vert innskrivne, vert sett til upp til 5 minuttar, - og reknar det for samrøystes vedteke.

Andrå: Hadde vi trukket op sjøgrensen for 15 år siden, da det ikke var blitt noe videre trålfiske, hverken på Finnmarkkysten eller andre steder oppe i Nordishavet, antar jeg at ikke en hund hadde gjødd, når vi hadde optrukket grensen, selv om vi hadde tatt nokså lange grunnlinjer og selv om vi hadde forlangt 4-milsgrense. Men efter hvert er vanskelighetene stadig blitt større og større, og idag er de blitt så store, at det er vel ikke så liten sannsynlighet for at vi kanskje kommer til å vandre til Haag for å få fastsatt en sjøgrense - omtrent likegyldig hvilken linje vi går på her. I hele denne ventetid har man da også efter hvert måttet opgi snart en foreløbig linje og snart en annen, og alltid har det hett at det ikke skulde virke prejudicerende, når vi endelig skulde trekke op sjøgrensen. Men hvis vi ser på propositjonen, ser vi at disse foreløbige linjer har virket så lenge, og trålerne har seilt efter dem og brukt dem så lenge, at departementet våger ikke å foreslå noen annen linje. Og jeg har inntrykk av at man fortsetter på den veien. Det er kanskje flere enn jeg som er bekjent med at selv nu drives det underhåndsforhandlinger, man sender ut følere, man har folk i London som underhandler om sjøgrensen på et grunnlag som slett ikke Stortinget og

utenrikskomiteen er enig i. Derfor vil jeg henstille så innstendig jeg kan til Stortinget at vi nu endelig gjør ved denne saken og får den avgjort. Innstillingen ligger helt ferdig fra utenrikskomiteens side, og det er bare å gå på den.

Vi ser hvor skadelig denne utsettelse er også på andre felter. Vi hadde ifjor en dom oppe i Harstad over en tråler, hvor sorenskriveren frikjente tråleren, fordi han mente den hadde vært i god tro. Og når Norge aldri kan bekvemme sig til å opgi hvad som virkelig er territorialgrense, kan det snart være at både den ene og den annen dommer kommer til det resultat at det vil være vanskelig å dømme en overtredelse her. Nu har vi en trålersak gående for Høiesterett. Sett at Høiesterett kommer til noenlunde samme resultat som sorenskriveren oppe i Harstad! Vi er kommet så langt nu at det er om å gjøre at vi snarest mulig får en ende på denne sak. Så har vi alle disse løftene som er gitt, om at i år skulde territorialgrensen bli opgitt. Vi kan bare se hvad proposisjonen sier, hvordan den begynner. Jeg skjønner ikke at den samme regjering som har fremsatt proposisjonen, kan bevirke at saken nu på ny utsettes. Det står at der har "i de senere år stadig vært vanskeligheter særlig i anledning av britiske trålerfiske langs Finnmarks kyster og ofte protester fra den britiske regjering når disse trålere er blitt opbragt. Det er fra britisk side, såvel i forbindelse med disse protester som under de forhandlinger som er blitt ført angående regulering av visse spørsmål vedrørende fiskeriene, gjentatte ganger blitt gjort gjeldende at det var nødvendig å få en endelig meddelelse om hvilke grunnlinjer Norge hevder." Og lengere nede står det: "I løpet av høsten har den uklarhet som den manglende fastsettelse av grunnlinjene medfører, skapt en sterkt øket friksjon i forholdet til Storbritannia, hvor der i de interesserte kretser nu råder en ikke liten motvilje overfor Norge. Saken har i den senere tid ved flere anledninger vært bragt frem i den britiske presse og også vært oppe til behandling i Underhuset, hvor meget sterke uttalelser er falt." I februar hadde vi en interpellasjon av hr. Alfons Johansen om hvad man vilde gjøre med bankene ute i havet, og da svarte statsministeren: "Det gjelder også internasjonale interesser, og det bør derfor innledes forhandlinger mellom de interesserte makter for å søke vanskelighetene vennskapelig løst. Der ligger nu i Stortinget forslag om endelig vedtagelse av de grunnlinjer ut fra hvilke vår territorialgrense beregnes. Så snart Stortingets avgjørelse er truffet, vil regjeringen ta skritt for å søke sådanne forhandlinger innledet. Der sier jo statsministeren like ut at det ikke går an å begynne noen internasjonale forhandlinger om bankene utenfor territorialgrensen før vi har fått territorialgrensen optrukket. Derfor skjønner jeg ikke at den samme stats- og utenriksminister idag kan komme og si at vi kan sette ut saken til neste år. Der går folk oppe i våre fiskeridistrikter og venter på at territorialgrensen skal bli fastsatt, så vi kan begynne å underhandle internasjonalt om de bankene ute i havet. Men nu sier statsministeren vi må utsette det hele, vi må ha ytterligere utredninger.

Jeg kan nevne et eksempel til. Det er vel i et hemmelig møte ingen indiskresjon å nevne at utenrikskomiteen nylig fra utenriksdepartementet fikk oversendt en meddelelse om at

engelskmennene hadde tilbudt at der skulde nedsettes en kommisjon bestående av nordmenn og engelskmenn, som skulde undersøke den skade som trålerne hadde gjort på fiskernes bruk. Så svarte utenriksdepartementet at det kan vi ikke gå med på nu, vi må først trekke op territorialgrensen, og det vil bli gjort i år. Jeg tror vi kan komme derhen at engelskmennene snart sier som så: nu har vi spurt i decennier efter den norske territorialgrensen og ikke fått greie på hvor den går, og vi får vel aldri rede på det; når trålerfisket begynner nu til høsten, er vi dessverre nødt til å opgi grunnlinjene selv. Da trekker de op sine grunnlinjer, og sier: vi finner oss ikke i at britiske trålere opbringes utenfor den linje. Man kan til slutt fremkalle en slik situasjon. Jeg tror man snart er kommet til det punkt at engelskmennene ikke kan finne sig i disse stadige utsettelse lenger.

Hvad er det da som er skjedd siden vi nu skal utsette denne sak igjen? Ingen hadde noen som helst anelse om at noe sådant var igjære. Argumentasjonen går ut på at man skal utrede på forhånd hvad der må gjøres, og hvordan det vil arte sig, hvis saken blir innanket for Haag. Ja, men utenriksministeren har jo hatt så utmerket god anledning til å få det utredet før. Han kunde jo ha arbeidet med det i alle disse år så meget han vilde, og ikke vente til akkurat nu, når man skal fastsette territorialgrensen. Det går ikke an å komme slengende med det nu. Vi har heller aldri hørt noe om det før at vi måtte nedsette en kommisjon til å utrede spørsmålet om hvordan det vilde gå i tilfelle spørsmålet kom inn for Haag. Vi hadde saken her i 1931, men det er først for 2-3 dager siden at det spørsmål er kastet inn. Og hvad var foranledningen til det? Jo, foranledningen var simpelt hen at da vi hadde votert i utenrikskomiteen, og hr. Anderssen-Rysst, som representerte utenriksministerens syn i komiteen, var blitt alene om å stemme for flertallets linjer i sjøgrensekommisjonen, og alle de andre 9 hadde stemt for mindretallets, altså Meyers, linjer, da kom statsministeren dagen efter og skulde absolutt ha hele saken utsatt, det gikk ikke an å behandle den nu før vi hadde alt rede til å gå til Haag. Før hadde man hevdet en ganske annen opfatning av disse ting. Det hadde vært den almindelige mening at engelskmennene umulig kunde dra oss til Haag enten vi trakk linjene for territorialgrensen noe lengere eller noe kortere; for der stod engelskmennene så svakt, idet de hadde enda lengere linjer. Det som i tilfelle skulde prosederes for Haag, måtte være 3- eller 4-milsgrensen, ikke det spørsmål som her foreligger; for statsministerens og hr. Anderssen-Ryssts standpunkt er jo også 4-milsgrensen, akkurat som komiteflertallets. Det er derfor et påskudd som jeg slett ikke kan finne fyldestgjørende til å få denne viktige sak utsatt nu på ny igjen.

Det andre argument som benyttes, er at det vilde være av stor nasjonal betydning, hvis man bare kunde få enstemmighet i komite og storting. Hvordan mener så stats- og utenriksministeren det? Går det ikke an å få enstemmighet på annen måte kanskje enn at vi ni skal gi oss og gå over til hr. Anderssen-Rysst? Da synes jeg det var meget bedre om statsministeren, når han skjønner hvilken vei det går, opgav noe av sin stedighet og lot sin representant i

utenrikskomiteen, hr. Anderssen-Rysst - den ene mann - gå over til de ni, så fikk vi enstemmighet. Jeg synes det måtte være en smukk oppgave for statsministeren å opnå nasjonal samling på det grunnlag.

Carl R. Olsen: Den foregående taler har jo ganske utførlig begrunnet sitt standpunkt, nemlig at han ikke kan være med på ytterligere utsettelse av saken, og jeg må si at det har bedrøvet mig i høi grad at den forsterkede utenriks- og konstitusjonskomites flertall innstiller på utsettelse med hensyn til behandling av St.med. nr. 13 for iår. - Dette med fastsettelse av grunnlinjer for Norges sjøterritorium er jo nu av visse årsaker så aktuelt som kanskje aldri før - så en utsettelse forekommer mig å være lite smakelig. Allerede i 1931 fikk vi oss jo forelagt stortingsproposisjon om saken, og den forsterkede utenriks- og konstitusjonskomite avgav som bekjent den 16 juni s.å. innstilling i saken, som imidlertid 8 dager senere av Stortinget blev besluttet utsatt. Man har vel noen hver regnet med at iår måtte Stortinget ta sin avgjørelse. De interesser som er forbundet med fastsettelse av grunnlinjer for vårt sjøterritorium, er jo av overmåte stor betydning. Det sier sig selv at jeg da naturligvis tenker på våre fiskerier. Disse har jo nu fått en ganske sterk påkjønning formedelst de utenlandske tråleres hyppige trålfiske på bankene langs den norske kyst - særlig i Nord-Norge - og da kanskje i første rekke på Finnmark.

Jeg har med interesse sett hvad der anføres i innstillingen til forsvar for standpunktet med hensyn til utsettelse, og ihvorvel jeg forstår at det standpunkt også er diktert av ønsket om å tjene våre interesser på beste måte, så føler jeg mig ikke overbevist om at en utsettelse nu ubetinget vil gavne saken. Av innstillingen fremgår det at de inngående drøftelser som komiteen har foretatt i en rekke møter, vilde ha ledet til en meget sterk flertallsinnstilling i samsvar med mindretallets standpunkt i Sjøgrensekommisjonen av 1926, og enn videre at det nye standpunkt - utsettelse - er for å imøtekomme en inntrengende henstilling herom fra den ærede stats- og utenriksminister. Jeg vil da inderlig håpe - dersom innstillingen nu blir vedtatt, som det jo er all sannsynlighet for - at denne beslutning ikke må bli en skuffelse. Jeg ser at et av hovedmomentene hos den ærede stats- og utenriksminister for utsettelse er at der i mellemtiden kan bli anledning til sakens utredning - juridisk osv. Men uten å komme med noen etterpåklokskap så må jeg jo si at jeg har mine tvil om opnåelsen av denne pointerte grundige utredning i løpet av det forholdsvis korte tidsrum som komiteen avmåler. Jeg kan ikke frigjøre mig fra den opfatning at innstillingen fra den forsterkede utenriks- og konstitusjonskomite datert 16 juni 1931, som var overensstemmende med det standpunkt komiteen iår var på nær vei å innta, burde vært et brukbart grunnlag for det kongelige utenriksdepartement for å søke tilrettelagt de grundige utredninger som nu utsettelsesstandpunktet for det vesentligste er diktert av. Om man undskylder sig med at Stortinget besluttet saken utsatt dengang, så blir jo forholdet akkurat det samme iår også. Det være mig langt fra å bebreide noen som har hatt med disse ting å gjøre. Men det er litt

vanskelig helt å frakjenne sig den delvise opfatning, at når det gjelder våre fiskerier og fiskere, så forekommer det mig at man har tendens til - ikke minst på autoritativt hold - å betenke sig litt i lengste laget. Det kan vel kanskje for en del tilskrives det forhold, at man har likesom for lite direkte føling med disse slitets folk, som det her gjelder i første rekke. Jeg vet ikke om det under de foreliggende omstendigheter kan være formålstjenlig å uttale sig vesentlig om sakens realitet.

Presidenten: Presidenten må gjera merksam på at det er utsetjingsframlegget som ligg fyre, og presidenten kan ikkje gi sitt minne til at ein kjem inn på realiteten.

Carl R. Olsen: Jeg skal etterkomme presidentens anmodning. Jeg skal bare ganske kort få lov til å understreke at en eventuell forkastelse av det standpunkt mindretallet i Sjøgrensekommisjonen av 1926 inntar, efter min mening vil være i aller høieste grad å negligere fiskernes og fiskerienes interesser.

Jeg skal i farten bare få lov til for Finnmarkskystens vedkommende å peke på strekningen Nordkapp-Nordkyn-farvannet Porsangerfjord-Laksefjord - hvor meningsløst kommisjonens flertalls standpunkt må betegnes å være, når der innstilles på at grunnlinjen bøies innom Sværholt. Derved vil jo en del av det utmerkede fiskefelt Kamøyhavet samt Reian og Sleppen bli lovlig felt for trålerne, hvilket jo også handelsråd Johannessen medgav i sitt ganske nylig holdte foredrag i Eidsvollsgalleriet for Stortingets medlemmer. Der blev riktig nok gjentatte ganger av den samme foredragsholder fremholdt at havbunnen i en rekke tilfelle var av den beskaffenhet at anvendelse av trål forbød sig selv. Men hertil er å bemerke at selve fiskeredskapet trål har gjennomgått og gjennomgår hyppig modernisering i sitt utstyr, således at tråling nu kan foregå under hav- og bunnforhold hvor man tidligere anså det ugjørlig. Jeg kommer i denne forbindelse til å huske på en uttalelse i et foredrag som en fiskerividenenskapsmann holdt for noen og tredve år siden oppe i Østfinnmarken, hvor han omtalte fisket med trål, og hvilke eventuelle skadelige følger det kunde medføre for det gamle hevdvunne norske kystfiske. Han trøstet imidlertid sine tilhørere - fiskeralmuen - med følgende uttalelse: "Men heldigvis egner havbunnen her oppe sig ikke for tråling." Erfaring har dessverre vist noe helt annet.

Av det historiske materiell som foreligger om sjøterritoriet m.v., og som er ganske omfangsrikt, sees at man engang hadde en betegnelse "Finnmarksgrense". Det torde være et spørsmål om ikke forholdet kan tilsi også å ta nødvendig hensyn hertil ved den fremtidige behandling av saken. Jeg bestyrkes i denne opfatning, når jeg til min bedrøvelse ser at der i St.med. nr. 13/1934, på side 9 er anført at Sjøgrensekommisjonens flertallsstandpunkt vedkommende grunnlinjer sikrer alle hevdvunne og berettigede norske interesser. Dette må jeg erklære mig helt uenig i for såvidt angår linjen Nordkapp-Sværholt-Nordkynn.

Hvad angår selve sjøbeltets bredde, så anser jeg hevdelsen av firemilsgrensen nu å være av ennu større betydning enn både

før og etter Nordsjøkonvensjonens tilblivelse, hvilken konvensjon Norge stort sett neppe har tapt noe på ved hittil ikke å være tilsluttet. Det er jo også selvsagt av den aller største betydning, en eventuell internasjonal beskyttelse av fiskebanker utenfor og støtende op mot territorialgrensen. Det er klart at trålerne er uvelkomne gjester såvel innenfor som utenfor

territorialgrensen, idet man særlig bør merke sig at fiskebestanden visstnok oppholder sig under de forskjellige forhold nokså meget på de områder som danner firemilsgrensen - og det antagelig formedelst havbunnens beskaffenhet - en slags frodighet om jeg må si - vekstforhold og lignende.

Jeg føler mig forvissat om at det ikke er bare en rekke stortingsrepresentanter som har betenkeligheter ved den foreliggende innstilling - utsettelse - men også den interesserte befolkning i Nord-Norge. Der har jo i pressen gjentatte ganger forekommet efterlysning vedkommende denne sak vi nu behandler - og det formedelst trålerplagen nordpå. Og jeg synes å erindre at den ærede stats- og utenriksminister i sine velvillige uttalelser har konkludert med - underforstått - at der nu kun ventedes på stortingsvedtak m.h.t. fastlegning av grunnlinjer. Også av denne grunn overrasker utsettelsesstandpunktet mig, som jeg for øvrig bemerker mig at der i komiteen har vært meget liten sympati for under hensyntagen til den allerede stedfunne fireårige trenering av saken. Når jeg har såvidt store betenkeligheter ved en ny utsettelse av saken, så kan jeg enn videre begrunne det med de samme anførsler som den forsterkede utenriks- og konstitusjonskomites mindretall har gjort i den foreliggende innstilling.

Hambro (komiteens formann og ordfører): Det er neppe nødvendig her å si at ingen av komiteens medlemmer med noen særlig glede har gått til å anbefale denne sak utsatt under de forhåndenværende forhold. Jeg deler helt ut det meste av den opfatning som er kommet til uttrykk gjennom innlegget fra hr. Carl R. Olsen, og likeså fra hr. Andrå, to Finnmark-representanter som i høiere grad enn de fleste er istand til å bedømme med hvilken mangel på omsikt og kjennskap til forholdene utenriksdepartementet har avgitt sin stortingsmeddelelse nr. 13. Det vil neppe møte motsigelse fra noe hold at det blandt representantene fra Nord-Norge er en enstemmig og bitter skuffelse over det standpunkt som er tatt i denne stortingsmeddelelse.

Når vi i komiteen har funnet å måtte etterkomme statsministerens henstilling om nu å søke saken utsatt, så skyldes det efter mitt skjønn politiske realiteter av en sådan art at det er meget vanskelig å komme forbi dem. Det er gitt at en sak av denne art vil ha internasjonale konsekvenser. Det er ingen hemmelighet for medlemmene av dette Storting at det er en motsetning i avgjørelsen her, i bedømmelsen, mellem det store flertall i utenrikskomiteen og utenriksdepartementet, og det sier sig selv at en regjering eller et departement, som eventuelt skal forhandle med fremmede makter i meget vanskelige og delikate spørsmål på en basis som vedkommende departement selv eller vedkommende utenriksminister finner lite

fyldestgjørende eller vanskelig, er på forhånd ytterst uheldig stillet under forhandlingene. Vi har i flertallet ingen tvil om - og det har vel i det hele ingen - at det standpunkt komiteen har inntatt, for fiskernes og for kystens interesser er langt mere tilfredsstillende enn det standpunkt som departementet er kommet til. Det er jo også sjøgrensekommisjonens flertall klar over.

Men det er, jeg hadde nær sagt diplomatiske hensyn, det er internasjonale hensyn, det er vurderingen av hvad der kan prosederes på, om man så vil, som for departementet har stillet sig en del anderledes enn for flertallet i komiteen. Vi har innen flertallet under de mange års behandling av denne sak ikke vært i tvil om at den lett vilde kunne ende for den internasjonale domstol i Haag, bragt inn av den ene part eller av den annen part; og la mig si, at det vilde for oss være det gunstigste i forhold til andre kampmidler som fra en stormakts side kan bringes i anvendelse, at saken lå slik an at man kunde gå til en internasjonal prøvelse, da er det efter mitt skjønn av meget stor realpolitisk betydning at man på forhånd er helt klar over hvilke spørsmål som kan bringes inn til internasjonal domsavgjørelse, og hvorledes våre utsikter, våre argumenter, ligger an i hvert enkelt av de spørsmål som kan underkastes denne prøvelse. Å gå til en fastsettelse ved kongelig resolusjon av en sjøgrense videre i grunnlinjenes konstruktur enn det regjeringen har anbefalt, og under dissens i Stortinget, det er i og for sig ikke noen gunstig situasjon hverken nasjonalt eller internasjonalt. Å gå til en kunngjørelse ved kongelig resolusjon av grunnlinjer som man eventuelt bakefter vilde bli nødt til å fravike, vilde være både rent nasjonalt og internasjonalt en ydmygende stilling for landet, som man bør søke å undgå. Utenriksdepartementet har ment at man ved å følge det store komiteeflertall vil stå like overfor den eventualitet ikke å kunne oprettholde helt ut hvad man har fastsatt. Jeg deler personlig ikke den frykt. Jeg mener at hele utenriksdepartementets behandling av denne sak beror på en feilvurdering og på manglende innsikt i de kontorer som har forberedt saken. Det tror jeg ikke at noen er i tvil om som har fulgt saken gjennom Stortinget i disse år. Men det lar sig jo ikke nekte at det er en meget stor og en meget vanskelig sak, hvor der foreligger et meget omfattende materiale. Jeg er personlig helt villig til å innrømme en utsettelse, og ikke det alene, men hvis utsettelsen kan føre til, enten at man bortrydder den tvil som departementet har om muligheten av å forfekte det norske standpunkt som komiteens flertall ønsker å forfekte, eller på den annen side at man, når enighet om at der på visse punkter ikke forsvarlig kan prosederes på det som komiteens flertall har pekt på, så vil jeg anse begge deler for å være en vinning. Jeg tror det er uhyre maktpåliggende at vi i avgjørelsen av denne sak står så sterkt som det overhodet er mulig; og sterkt står man ikke under dissens, og aller minst når den regjering som skal forfekte landets interesser, her mener at vi står på et sviktende grunnlag. Under hele vår behandling av denne sak i dette år har jeg sittet med en følelse av bekymring fordi uoverensstemmelsen har vært såvidt betydelig som den har vært.

Når jeg anbefaler utsettelse, er det ut fra de premisser som er gitt i komiteen, og som utenriksministeren på forhånd har gitt sin tilslutning, som et vidnesbyrd om at også han ønsker denne sak behandlet på den mest rolige, objektive og omsiktsfulle måte, før den forelegges for Stortinget umiddelbart etter dets sammentreden på ny. Vi har ment at det en komite her skulde uttale sig om til veiledning for Stortinget - som bør være klar over konsekvensen av den beslutning man går til - det er for det første hvilke spørsmål der i det hele tatt kan bringes inn for Haagerdomstolen, og dernæst hvorledes Norges rettslige stilling ligger an i hvert enkelt av disse spørsmål, hvor stor betydningen av vår argumentasjon er, og om der på noe hold finnes svikt som gjør det betenkelig å følge den innstilling vi har ønsket å avgi. Det er gitt at det for alle Stortingets medlemmer vil være av den aller største verdi å ha en slik uttalelse, all den stund det er helt klart, at hvis enten England eller Norge eller en hvilken som helst interessert makt setter denne sak på spissen, vil den måtte komme inn for den internasjonale domstol.

Det er videre forutsetningen, som statsministeren selv har uttalt i komiteen - og han var den første der som uttalte det - at regjeringen i den mellemliggende tid vil styrke opsynet langs hele den nordlige grense, til beskyttelse i første rekke av fiskernes redskaper, så langt som det overhodet er gjørlig, hvad der forutsetter et større antall opsynsfartøier enn man almindelig har pleiet å ha.

Videre er det en forutsetning - og også den faller jo sammen med hvad statsministeren tidligere har uttalt - at regjeringen optar til bearbeidelse spørsmålet om hvad der kan gjøres for å søke en internasjonal beskyttelse for gydefelter utenfor territorialgrensen. Det er ikke et spørsmål som i og for sig har en uløselig forbindelse med sjøbeltets bredde eller med grunnlinjenes lengde, men det er et spørsmål der likesom disse er av vital interesse for våre fiskerier. Man har i den siste tid sett med en viss art av tilfredshet at også andre land har følt hvad trålerplagen vil si. Danmark har vært nødt til å skyte med skarpt på hollandske trålere utenfor sin kyst. I England har man nettop vedtatt en lov om overordentlig skarp straff for ulovlig tråling langs Skottlands kyster, hvor befolkningen har noenlunde de samme interesser som vår fiskerbefolkning. Disse ting gjør det muligens lettere å vinne internasjonalt gehør for drøftelse.

Videre er det forutsetningen at saken betraktes som værende i Stortingets hånd, det vil si at der ingen forhandlinger eller drøftelser føres før Stortinget har truffet sin endelige avgjørelse. - Det er gitt at der i vedtagelsen av innstillingen fra komiteflertallets side - det skulde kanskje være overflødig å markere - også ligger en bemyndigelse for regjeringen til nedsettelse av en sakkyndig komite som nevnt og forutsatt og dertil å anvende de midler som ansees nødvendige for å få saken forberedt og utredet på en så grundig måte som enhver av oss må ønske og kreve.

Jeg vil til slutt bare si, at jeg føler mig overbevist om at ethvert medlem av Stortinget, når denne utredning foreligger, vil føle sig stående på en sikrere grunn enn han gjør idag. Jeg vil si for min del at jeg hadde vært fullt

villig til å ta en realitetsavgjørelse idag, og jeg har ingen som helst tvil om hvorledes den realitetsavgjørelse burde falle; men allikevel vilde det ikke være med noe lett hjerte jeg vilde gå til å få vedtatt flertallets standpunkt under dissens i Stortinget og under advarsler fra en utenriksminister med adskillige års erfaring i forhandlinger av denne art.

Haavard Hanssen: Mindretallets ordfører, hr. Andrå, har nokså tydelig og klart gitt til kjenne, hvad der er mindretallets standpunkt i den foreliggende innstilling, og jeg skal derfor innskrenke mig og vesentlig holde mig til utsettelsesforslaget, som jo er det som foreligger. Kravet fra fiskerne i de tre nordlige fylker om fastsettelse av sjøgrensen er jo gjentatt i mange år uten at der fra statsmaktenes side er truffet noen endelig avgjørelse. Den overhåndtagende trålerplage, som i de senere år er blitt verre og verre, har gjort spørsmålet mere og mere aktuelt og der er derfor også gitt uttrykk for dette fra de herjede distrikter både i avisene og på annen måte. Ved å påhøre de foredrag som på foranledning av formannen i utenriks- og konstitusjonskomiteen blev holdt for få dager siden, måtte man få den opfatning, at saken var blitt såvidt grundig utredet at en ytterligere utsettelse ikke skulde være nødvendig. Når flertallet i komiteen, tross dets uttalelse om at saken i de siste 4 år er trenert av hensyn til pågående handelspolitiske drøftelser, allikevel innbyr Stortinget til å utsette saken, virker det næsten forbløffende. At saken er av ømtålig art, og at den muligens vil bli innbragt for domstolen i Haag er vel de fleste enig om, men at den av den grunn skal utskytes enda 1 år og kanskje mange år, vil vekke den største opsikt i de deler av landet hvor spørsmålet er mest aktuelt.

Som det synes å fremgå av den foreliggende innstilling, er der i komiteen et sterkt flertall for fastsettelse av de grunnlinjer som sjøgrensekommisjonens mindretall, Meyer, innstiller på. Det synes videre å fremgå av innstillingen at det er nettop Meyers forslag som har fremkalt utenriksministerens innstendige henstilling om å utsette saken. Hertil vil jeg få lov til å bemerke at Meyers grenseforslag ikke alene er det mest naturlige, men også det mest praktiske for å undgå tvist om grenselinjer m.v. Hans forslag synes også å være så godt underbygget ved de eksempler han har anført om de engelske sjøgrenser, at der skulde slett ikke være noen større grunn til å utsette saken, om sjøgrensekommisjonens mindretalls innstilling blev vedtatt, enn om flertallets innstilling blev vedtatt. Som det fremgår av avisene, ser man at de engelske trålere anfører at der i Norge praktiseres forskjellige sjøgrenser, og spesielt i Nord-Norge settes grensene som det passer. Som følge av disse usikre forhold trues der endog med ansvar mot den norske stat for ulovlig opbringelse. Det er derfor så meget mere påtrengende nødvendig at Stortinget går til behandling av saken, så man endelig kan komme ut av denne usikkerhet. Man har for øvrig ingen garanti for at en utsettelse vil kunne forebygge sakens innbringelse for den faste domstol. Jeg erklærer mig derfor helt enig med komiteens mindretall i at der er ingen ting vunnet ved de

tidligere utsettelse, og at en ytterligere utsettelse kun vil forøke usikkerheten, ja, endog øke fiskernes mismot og deres mistillit til statsmaktene. Jeg stemmer derfor mot utsettelse, idet jeg mener at nu må der handles, der må ikke prates lenger. Det skulde synes helt overflødig å vente på en fyldigere utredning enn den som nu foreligger.

Statsminister Joh. Ludw. Mowinckel: Jeg skal være ganske kort. Jeg kan praktisk talt i alt slutte mig til komiteformannens uttalelser og hans begrunnelse for denne utsettelse. Jeg må bare ta en liten avstand fra komiteformannen når han skjøt så skarpt på Utenriksdepartementet, kritiserte departementets forberedelse av denne sak. Jeg tror ikke det er helt rettferdig. Jeg tror at kanskje grunnen til formannens misfornøielse med departementet ligger litt dypere. Her er en ganske sterk forskjell i opfatningen mellom departementet og komiteens formann. Når departementet ikke har kunnet gå så langt som til mindretallets linjer, så er det selvfølgelig ikke av noen som helst uvilje mot mindretallets linjer. Stod vi fritt, var vi selv herrer i denne sak, vilde naturligvis regjeringen ha fulgt mindretallets linjer; men det er av en viss frykt for fremtiden at man ikke har våget å gå så langt, og det er jo også av frykt for fremtiden, av betenkeligheter like overfor den at departementet, utenriksministeren, har tilrådet at spørsmålet blev underkastet en juridisk rettslig granskning. Alle er jo nu enige i at stillingen ligger slik an at vi kan ikke vedta disse linjer med sikkerhet for at de blir godkjent av andre makter, men at det er en til visshet grensende sannsynlighet for at de må innbringes for internasjonal avgjørelse, og hvordan en internasjonal avgjørelse faller ut, det vet ingen; men jeg slutter mig i så henseende helt til hvad formannen sa: at her er det jo nødvendig for storting og regjering å være føre var, slik at man har undersøkt så godt som mulig hvorledes det ligger an for oss når vi kommer til en internasjonal avgjørelse. Det vilde jo - som også komiteens formann sa - være nokså slemt om vi ved dom blev nødt til å gjøre et tilbaketog her, hvor det gjelder så store reelle interesser. Jeg tror ikke det er riktig å si, som det blev sagt av hr. Carl Olsen, at han syntes nok han hadde en følelse av, at når det gjaldt fiskernes interesser, blev det dratt i langdrag. Sannheten er jo den, at det er nettop fiskernes interesser det her gjelder, og i utpreget grad gjelder, og det er for å være sikker på at de blir godt og allsidig beskyttet at man må gå så forsiktig og varsomt frem.

Hvad nu den nærmeste fremtid angår, har president Hambro også trukket den op. Regjeringen vil hvis innstillingen her blir vedtatt, under samråd med komiteen opnevne en nevnd på 3 eller 5 medlemmer - hva mange vet jeg ikke riktig - som får til opgave å undersøke den rettslige side av det hele spørsmål, slik at vi så godt som vi kan, vet hvad vi går til hvis vi blir tvunget inn for Haag. Denne nevnd må få i oppdrag å komme med sin uttalelse så snart som mulig, forat dens resultat kan forelegges for komiteen, og det er jo riktig som president Hambro sa: det vilde være en veldig vinning for hele Norges standpunkt i denne viktige sak om resultatet av den samme

komites innstilling kunde bli enstemmighet. Det er jo ikke mangel på lyst eller god vilje til å nå til et enstemmig resultat, som har diktert Utenriksdepartementets og regjeringens gjentatte stillingtagen til dette spørsmål, det er utelukkende det prinsipielle syn som regjeringen har ment å måtte innta like overfor den stilling som Norges interesser tilsier den å ta.

Hvad nu forholdene på selve havet angår, så må vi jo like overfor de britiske trålere oprettholde det samme bevoktningssystem som tidligere. Det vil naturligvis være en skuffelse for Storbritannia å måtte få beskjed om at der ennå ikke er truffet en endelig avgjørelse av Stortinget, hvilket var tilsagt. Men vi må etter min mening åpent si til Storbritannia at der reiser sig visse juridiske spørsmål som man først gjerne vil ha utredet, slik at avgjørelsen har måttet utstå et halvt år. Det kan også muligens være et spørsmål verd om vi ikke - som komiteformannen var inne på da dette spørsmål blev drøftet i komiteen - skal svare England imøtekommende på et forslag det er fremkommet med om at den britiske konsul i Nord-Norge sammen med utpekte folk fra regjeringen skal gå nærmere inn på spørsmålet om hvad der er skjedd av ødeleggelse av redskaper, slik at vi på den måte vinner en viss tid. Endelig bør, som formannen understreket, opsynet skjerpes langs vår kyst, således at vi i størst mulig utstrekning kan beskytte våre redskaper og liner mot trålere. Det er man nemlig berettiget til å gjøre også på det åpne hav. Tråler skal vike for line- og garnsetning også på det åpne hav. Uten at man dog naturligvis har rett til eller lov til med makt å skrid inn like overfor fartøi under fremmed flagg, kan man dog, hvis man er til stede, understreke at her er liner og garn utsatt, og dermed sørge for at de blir beskyttet.

Et spørsmål som komiteen reiser, er internasjonalt å undersøke muligheten av beskyttelse for gydeplasser. Dette spørsmål skal vi straks oversende til Handelsdepartementet for at Fiskeridirektoratet kan ta det op. Jeg vil imidlertid straks si at jeg venter mig ikke meget av det, fordi internasjonale drøftelser på dette område i så høi grad henger sammen med den såkalte Nordsjøkonvensjon og de makter som er knyttet til den. De forsøk som jeg meddelte Stortinget i hemmelig møte i februar, var blitt gjort i høst med hensyn til forhandlinger med England om beskyttelse av bankene utenfor sjøgrensen, førte ikke til noe resultat; men som sagt, Fiskeristyret skal ta saken op til nærmere undersøkelse.

Jeg vil til sist, idet jeg anbefaler utsettelsesforslaget, uttale det håp at resultatet av denne utsettelse i virkeligheten skal vise sig å være til stor gagn for de landsviktige interesser det her gjelder.

Anderssen-Rysst: Efter de uttalelser som er falt fra den ærede komiteformann og ordfører, og nu sist fra statsministeren, skal jeg fatte mig i korthet, idet jeg i vesentlig grad kan slutte mig til de uttalelser som falt fra disse herrer som begrunnelse for utsettelsen. Når det har vært anført av hr. Andrå og visstnok også av andre, at denne sak har vært undergitt, som det blankt blev sagt, "trenering" i Stortinget, så vil jeg få lov til å si at det er en uriktig

anførsel. Saken har ikke vært undergitt noen trenering; man har tatt hensyn til - og det var i Stortinget at mosjon vaket om at man måtte gjøre det - at det pågikk viktige handelspolitiske forhandlinger med England, som hadde sin største betydning bl.a. for fiskeriinteressene, og at man på det tidspunkt mens man førte disse forhandlinger, ikke burde reise denne sak, som helst burde komme når spørsmålet om handelstraktaten hadde funnet sin avgjørelse. Det er i komiteen enighet om 4-milsgrensen, der er enighet om det system etter hvilket våre grunnlinjer skal trekkes, der er enighet om de aller fleste av de grunnlinjer som skal trekkes for vårt sjøterritorium, men det er enkelte avsnitt på kysten hvorom det er divergenser - ikke med hensyn til ønskeligheten av at grunnlinjene trekkes slik, men med hensyn til den rettslige vurdering av hvorvidt det er holdbart å trekke grunnlinjene slik, når man kommer inn for en internasjonal domstol med saken. Jeg har under opphold i utlandet fått et sterkt inntrykk av med hvilken oppmerksomhet man følger den avgjørelse som storting og regjering skal treffe i denne sak, og det har gjort at jeg for mitt vedkommende er svært forsiktig når det gjelder det standpunkt man skal basere sig på her.

Den ærede representant hr. Andrá spurte om hvad det er som er nytt, hvad det er som er skjedd her, siden man nu kommer med denne utsettelsesinnstilling. Det som er skjedd, er at det er blitt klarere for komiteen hvordan saken må formodes å ville utvikle sig. Og der er det komiteens opfatning, at vi må regne med som det overveiende sannsynlige at vi kanskje i første omgang kommer til Folkeforbundets råd med saken, men derefter til den internasjonale domstol i Haag, idet man ikke bør regne med som sikkert at neste omgang kan bli forhandlinger med England. Når man skal inn for den internasjonale domstol med saken, må det være en plikt både for komiteen og for Stortinget å ha klart for sig vurderingen av de rettslige momenter som kan gjøres gjeldende for denne domstol, og det er det utsettelsen nu tar sikte på. Vi skal få en ekspertkomite til å utrede og belyse den rettslige side av saken, slik at Stortinget med åpne øine kan ta sin avgjørelse så snart denne utredning foreligger. Det kan ikke bli noen lang utsettelse; det forutsettes også i innstillingen at saken skal komme op til realitetsavgjørelse senest i midten av februar 1935. Ingen kan nu vite hvordan denne ekspertkomite kommer til å se på saken; men jeg skulde ønske at den kunde tilrettelegge et grunnlag slik at man uten betenkelighet kunde slutte sig til komiteflertallets innstilling i saken. Jeg må si at efter det inntrykk jeg for mitt vedkommende har av den internasjonale domstol i Haag, hvilke innflydelser den kan tenkes å ligge under for, er det at saken skal finne sin endelige avgjørelse der, en løsning som jeg vilde gjøre alt for å undgå. Men hvis den ikke kan undgås, må vi ialfall ha et så sikkert grunnlag som mulig å stå på. Jeg mener at det forsvarlige av Stortinget idag er å gå til utsettelse av saken, for at den utredning som det er tale om her, kan foreligge. Jeg underskriver helt hvad den ærede president hr. Hambro, som er sakens ordfører, uttalte, at når den foreligger, vil Stortinget ha et sikrere grunnlag å fatte sin avgjørelse på enn det har idag.

Presidenten: Dei talarane som kjem heretter, har ei taletid av opp til 5 minuttar.

Nygaardsvold: Jeg skal begynne, jeg, som de fleste andre talere har gjort, med at jeg skal fatte mig i korthet. Jeg må tilstå at det var ikke med noen stor glede jeg i komiteen sluttet mig til forslaget om at saken ikke skulde realitetsbehandles i år. Dette spørsmål har vært utsatt gang på gang av forskjellige hensyn. Nu var, såvidt jeg kunde forstå, alle sammen enige om at den burde behandles i år, og der hørtes ikke den minste antydning til at en utsettelse var nødvendig, før komiteens innstilling forelå. Når imidlertid dette krav er fremkommet, og med den begrunnelse som er gitt, og som er opsummert i komiteens innstilling her, fant jeg for min del ikke å kunne motsette mig en kortere utsettelse. Det må være forutsetningen at denne ekspertkomite, eller hvad man vil kalle den, som skal arbeide med disse spørsmål, skal arbeide såvidt hurtig at Stortinget kan få tatt stilling til dette i februar 1935. Jeg har ingen ting å tillegge til det som komiteens ordfører og formann, hr. Hambro, har sagt. Jeg tror at når vi nu går på en utsettelse, får vi gjøre det under den forutsetning at vi derved gagnar våre egne interesser, slik at vi kan stå bedre rustet når saken blir tatt op igjen neste gang.

Handberg: Av innstillingen sees at jeg tilhører den minoritet som vil ha saken behandlet nu i år. Jeg slutter mig i det vesentlige til det som er uttalt før av hr. Andrå. Jeg tror ikke at de norske interesser, at vår fiskerbefolkning er tjent med at saken stadig vekk utsettes. Det er, mener jeg, et svakhetstegn fra vår side. Av trålere blir det fler og fler langs kysten, de optar nye fiskeplasser, og de gror sig mere fast langs Norges kyst enn de har gjort før. Under de forhold tror jeg det er uheldig med disse utsettelsene. Der er medlemmer av komiteen som allerede i 1925 var med og behandlet dette sjøgrensespørsmålet, og det er stadig utsatt. I 1930 satt utenrikskomiteen sammen mellem sesjonene for å behandle saken, for at den skulde ligge ferdig til å behandles i 1931, men da blev den utsatt. I 1932 blev den utsatt, i 1933 utsatt. Jeg forstår ikke heller departementet her. Nu kommer det i siste liten, efterat vi i komiteen har tatt stilling til vår innstilling, og peker på en ny komite som skal overveie forskjellige spørsmål. Men når man har behandlet saken alle disse årene, hvorfor har man ikke nedsatt denne komite før, for at den utredningen kunde ha ligget ferdig nu? Jeg synes det med full grunn kunde fordres av departementet at saken fra alle sider hadde vært utredet, slik at den nu endelig kunde realitetsbehandles. Jeg kjenner jo forholdene også blandt vår fiskerbefolkning, og vet det er nødvendig at man får denne sak i havn, så det kan bli betryggende forhold herefter. Jeg mener det vil være uheldig å blande dette sammen f.eks. med spørsmålet om fredning av bankene. Jeg mener det rette er å behandle sjøgrensen, som angår vårt land, som et norsk anliggende. Jeg vil derfor på det beste anbefale mindretallets innstilling.

Lykke: Når jeg bad om ordet, var det for å si at det forundrer meg litt at det i komiteen er blitt dissens om utsettelsen, etter den henstilling som er kommet fra statsministeren. Jeg kjenner også litt til denne sak, og jeg tror at representantene for våre fiskeriinteresser, for våre kystdistrikter, skulde være litt varsomme med sin stemmegivning i denne sak; for det er ikke så ganske sikkert at et ytterliggående standpunkt her er det som fører saken på en for oss gunstig måte i havn. Jeg tror at selve proposisjonen i og for seg gav en heldig løsning for oss i dette spørsmål; men selvfølgelig er vi alle enige om at vi vil gjøre hvad vi kan for å opnå det for våre interesser gunstigste og beste resultat med hensyn til grunnlinjene. Når nu flertallet hadde samlet seg om et forslag som på enkelte meget vesentlige punkter gikk videre enn proposisjonen, så tror jeg nok det er aldeles riktig av komiteens flertall at det går med på å få undersøkt den juridiske basis for det krav som derved stilles på anerkjennelse av disse grunnlinjer. Det er et såvidt nærliggende krav fra regjeringen at det forbauser meg, som sagt, at det virkelig i komiteen er blitt dissens, når man får sikkerhet for at denne sak igjen vil komme fore i januar måned med en betenkning fra eksperter. Jeg tror kystens representanter skal være litt varsomme med sin stemmegivning her. Hvis de skulde få flertallet her med seg mot utsettelse og for komiteflertallets forslag, er det ikke sikkert at de når lenger, men der er stor sannsynlighet for at de kan kjøre saken op i et hjørne og derved gjøre noe som de selv senere vil beklage.

Når denne kommisjon skal nedsettes, blir det naturligvis under konferanse med utenriks- og konstitusjonskomiteen, og der har vært nevnt at den skulde kunne bestå av op til 5 medlemmer. Får jeg da lov til å si som min mening like overfor statsministeren at mer enn 3 medlemmer må ikke sitte i den kommisjon, det vil jeg tillate meg å advare mot, 5 er et antall som man kan bruke når det gjelder å plasere folk, men skal man ha et grundig arbeide, er 3 det rette antall.

Så var det en annen ting hvor jeg også vil gi min tilslutning til det statsministeren sa. Jeg tror man skal benytte tiden til å gå inn på det britiske forslag om at en britisk og en norsk på dette område kjent mann kommer sammen til å finne en slags basis for oppgjør for skaden på fiskeredskaper. Sådan som det nu går, når man fra engelsk side i parlamentet like ut beskylder norske fiskere for at de med vilje setter sine redskaper i veien for trålerne, for derved å opnå erstatning, - når en sådan beskyldning kan fremsettes, som selvfølgelig er helt uriktig, tror jeg det er nødvendig at der nu på dette område blir faste regler og at det blir bestemmelser om på hvilken måte våre fiskeres garnsetning skal beskyttes ved natt og dag, og hvilke plikter det påligger dem som setter garn på disse områder. Derfor tror jeg at statsministerens antydning om, allerede nu i mellemtiden å gå med på det britiske forslag, er en fornuftig tanke, og jeg tillater meg å anbefale den.

Alvestad: I motsetning til den siste taler er jeg slett ikke forundret over at der er et mindretall som gjerne vil at

Stortinget nu endelig skal ta standpunkt til denne store og viktige sak. Etter hele sakens forhistorie, og alt etter som trålerne blir mere og mere nærgående langs vår kyst, så nærgående at de både så å si tar maten ut av munnen på våre fattige fiskere og dessuten forøver stor skade på deres fiskeredskaper, er det helt forståelig at man snarest mulig vil ha en avgjørelse, så der kan trekkes op bestemte grenser, som både utlendingene har å rette sig efter, og som vårt lands fiskere kan føle sig betrygget innenfor. Når det imidlertid av komiteens flertall er innstillet på en kortere utsettelse, en utsettelse som kun skal vare et halvt års tid, vil jeg ikke motsette mig det forslag. Men jeg tror at den ekspertkomite, eller hvad man vil kalle det, som skal nedsettes, ikke bare bør fordype sig i de juridiske betenkeligheter og de juridiske krav vi har på dette område, men utreder det spørsmål som for vårt land og for vår fiskerinæring veier mest, nemlig de betydelige interesser som vårt lands fiskerbefolkning her har å verne om, slik at man får dette spørsmål allsidig tilrettelagt og belyst på en sådan måte at det virkelig blir hørt på rette sted, når Stortinget endelig tar sin beslutning. Jeg vil med denne begrunnelse si at jeg kan stemme for flertallets innstilling; men skulde jeg følge mine følelser på dette område, vilde jeg absolutt være på mindretallets side.

Dybwad Brochmann: Jeg vil ikke stemme for noen utsettelse av denne sak, fordi jeg ikke har noen som helst tillit til departementets videre behandling av saken. Jeg tror saken er kommet inn i et meget uheldig spor. Når man reiser på Finnmark og Troms og snakker med folk, sådan som jeg har gjort til dels nokså meget, får man over alt et bestemt inntrykk, og det er at Finnmark blir dårlig administrert fra Oslo. Jeg tror ikke det norske folk blev dårligere administrert dengang embedsstanden satt i Kjøbenhavn og regjerte over oss, enn Finnmark, Troms og Nordland idag blir administrert av departementene i Oslo. I alt hvad hr. Hambro, hr. Lykke og statsministeren sa, hørte jeg det typiske resonnement, det som jeg kaller "asfaltresonnementet", det resonnement og den snusfornuft som man lett kommer til, når man går frem og tilbake på Karl Johan og diskuterer Finnmarks interesser. Finnmarks interesser ligger ganske anderledes an enn man her i byen har inntrykk av, og det er en skandale i norsk politikk hvorledes denne sak er grepet an helt fra begynnelsen av. Det er derfor ingen grunn til utsettelse.

Nordmennene må hevde sine rettigheter, og hvis vi f.eks. hadde interessert oss mere for Finnmark enn vi gjorde for Grønland, og tatt mere vare på vårt eget enn skrevet over til Grønland, tror jeg saken hadde stått bedre. - Heller ikke tror jeg noe på de internasjonale voldgiftsdomstoler, det synes jeg at Norge nu må ha hatt nok av. Vi må ta saken i vår egen hånd, og jeg skulde anbefale at de folk som er kjent i Finnmark, og virkelig vet hvad det dreier sig om, fikk lov å ordne med denne sak. Jeg har som sagt ingen som helst tillit til departementets videre behandling av saken.

Når statsministeren bruker uttrykket "frykten for fremtiden", vil jeg bare for mitt vedkommende si at jeg godt kan tenke mig at den sittende regjering har en ulykkelig følelse av at fremtiden ikke blir så lys, og jeg tror ikke at

den norske regjerings politikk har vært så hensiktsmessig som disse uskyldige og selvrettferdige i regjeringen mener. Også idag stod statsministeren op og talte som om han var den forurettede, men jeg tror det ender med at det norske folk blir den forurettede, og det mener jeg er en alvorligere sak enn at en enkelt person som statsministeren stadig står op og snakker som om han som den blåøiede uskyld alltid lider urett. Jeg tror det ender med at hans politikk fører uretten inn over hele vårt folk. Jeg tror man sitter og sover herlig i Oslo når det gjelder Finnmarks interesser.

Braadland: Jeg kan i det vesentlige slutte mig til det som blev anført av president Hambro. Vi må være opmerksom på at folkerettens bestemmelser på dette område er i grunnen nokså uklare. De gir oss på den ene side en viss frihet når vi skal trekke op grensene for vårt sjøterritorium; men på den annen side gjør også denne klarhet at vi må være forberedt på å møte motstand utenfra, og at derfor vår optrekning av sjøgrensen kan bli trukket inn for en internasjonal domstol. Når derfor den ansvarlige utenriksminister ut fra disse forhold finner å måtte rette en inntrengende henstilling om utsettelse for at også de sider av saken kan bli tilstrekkelig overveiet, mener jeg at Stortinget bør etterkomme denne henstilling.

Laberg: Jeg skjønner jo vel hvilken vei denne sak går nu. Det blir jo selvfølgelig vedtatt at saken skal utsettes. Men jeg synes det er et tynt resonnement, det utenriksministeren fører i marken for utsettelse av denne sak, som jo har vært oppe i så mange år. Denne sak burde ha vært avgjort for lenge siden, hvad den juridiske side angår. Men jeg har en sterk følelse av at utsettelseshenstillingen er fremkommet for at saken skal kunne treneres. Da jeg hørte på det foredrag med lysbilleder som blev holdt i lesesalen forleden, kom jeg virkelig til å tenke ved mig selv på hvad slags folk det er vi har til å behandle våre egne saker. Denne sak er viktigere enn de fleste tror både for vår landsdel og for det hele land. Jeg hørte på hvordan hr. Johannessen redegjorde for denne sak. Den hadde intet å si for de norske fiskerier ved Berlevåg og for strekningen Sletnes-Mehavn-Kjellvik. Der var ikke noe å fiske der, trålerne kunde ikke tråle der. Faktum er at det er det motsatte som er tilfellet. Både Tanadypet og Tanasnaget og hele strekningen mellem Kjellvik og Nordkyn hører til de beste og største fiskefelter vi har i Øst-Finnmark, og dem vilde vi bli helt berøvet hvis kommisjonsflertallets innstilling blir vedtatt. Slik er forholdet. Likedan er det på Altakysten. Der drives der om høsten et stort fiske, det såkalte Laugsundfiske. Det drives på et felt som vilde bli rammet hvis flertallets innstilling blir vedtatt, så jeg for min del er forbauset over hvorledes norske folk kan vareta norske interesser. La oss trekke en sammenligning med bøndenes næring her. Bøndene sår, de har redskaper, men hvad vilde man si om der kom andre og høstet? Men slik er det i Nord-Norge. Her skal den norske nasjon stå og være undlatende med hensyn til 3- og 4-milsgrensen, m.h.t. hvor grensen skal gå utenfor fjordbuktene. Jeg er selv godt kjent på kysten, jeg har selv vært med i flere år og drevet linefiske på disse felter. Når jeg hørte hvad

skillet mellem mindretallet og flertallet gjaldt, og hvorledes hr. Johannessen forfektet sitt syn på saken, idet han mente at det vi derved mister, intet hadde å si for de norske fiskerier, så vil jeg si at jeg tror ikke han får en stemme for det syn blandt dem som har kjennskap til de fiskefelter det gjelder. Her skal vi stå og være uenig oss imellem istedetfor å holde på det som er vår hevdvunne rett. Jeg kan ikke stemme for utsettelse idag.

Andrå: Det nytter så lite å snakke, vi skjønner ikke hverandre allikevel. Det er som å komme i et fremmed land når vi kommer i Stortinget og snakker om disse ting. Jeg kan ikke få det til annet enn at det hele er et prestigespørsmål simpelt hen for utenriksdepartementet og for statsministeren at man nu skal trumfe sig til en utsettelse igjen. Begge utenriksministre som har sittet i tiden fra 1931, har uttalt sig. Innstillingen fra utenrikskomiteen var den samme i 1931 som den er nu. Der er ingen forskjell på den av betydning. Og så kommer de og sier efter at vi nu har avgitt innstilling igjen, at man skal begynne og utrede alle disse viktige spørsmål om hvordan det kunde komme til å gå dersom, hvis, såfremt, ifall det nogensinne skulde komme til å hende at denne sak kom inn for Haag. Jeg synes det er en skandale at virkelig disse utenriksministre idag skal stå op og si at nu må vi ha disse ting utredet. Når man så hvordan innstillingen så ut i 1931, hvorfor i all verden kunde man ikke da latt 2-3 professorer sitte og tukle med dette? Tror man virkelig at saken står sterkere i februar enn den står idag, selv om man har fått utredet de folkerettslige sider ved spørsmålet. Hvad skal man si til England? Statsministeren har sagt i Stortinget at iår skal man få grunnlinjene, nu ligger de i Stortingets hånd. Statsministeren sa da det interpellertes her fra fiskerhold, at nu skal saken avgjøres, iår skal vi få grensene opgitt. Han sa til engelskmennene da de kom og bad om å få nedsatt en kommisjon som skal ta takst over eventuell skade på fiskernes bruk, at vi kan ikke opta forhandlinger før vi får fastsatt territorialgrensen. Hvad skal man nu si til de samme engelskmenn? Selvfølgelig kommer engelskmennene til høsten med sine krav. De kan ikke betrakte dette på noen annen måte enn at nordmennene ikke selv vet hvor denne grense går; stats- og utenriksministeren har i og med at han har kastet dette spørsmål inn, ledet oss inn på nederlagslinjen. Nu skal vi utrede nederlagslinjen kanskje i 20-30 år, og i mellemtiden har de som er interessert der oppe og som tråler der, funnet sine egne former og bestemt hvad de skal respektere eller ikke skal respektere når det gjelder grensene. Det blir til slutt de og ikke vi som fastsetter grensene på denne måte. - Under Alfons Johansens interpellasjon sa statsministeren at vi kan intet gjøre med bankene ute på det åpne hav, for først må vi trekke op territorialgrensen, men når det er gjort, skal straks arbeidet bli tatt op. Jeg har det bestemteste inntrykk at statsministeren argumenterer og jonglerer med denne viktige sak efter dagens behov. Den ene dag kan han, når det passer med en utsettelse, gå igang med en utredning om bankene og få forhandlinger i gang; en annen dag er det bare å si som så: Det

går ikke an å få det spørsmål utredet, fordi territorialgrensen ennå ikke er fastsatt.

Alvær: Jeg tror jeg tør si at hele kystbefolkningen har ventet på at denne sak skulde bli avgjort i år. Jeg tror at en utsettelse her vil møtes med skuffelse blandt fiskerbefolkningen opover langs den hele kyst. Men komiteens formann og et stort flertall i komiteen har anbefalt at saken skal utsettes, for at man skal få den nærmere utredet, og så får man vel bøie sig for det. Men jeg kan ikke fri mig for den tanke, at når det gjelder kystens og fiskernes og sjøfolkens interesser, så ser det ut som det går altfor langsomt i denne sal. Komiteen har sterkt understreket, at når denne sak utsettes, må man få et sterkere opsyn. Jeg vil henstille til regjeringen at det løfte må bli holdt. Det opsyn man har hatt, har vært mangelfullt til denne tid, og der har vært ført sterke klager over de opsynsskib man har fått opover og de folk som har ledet opsynet der oppe i Nord-Norge. De klager er meget berettiget. Skal man få - som statsministeren nevnte - et seilende opsyn som passer på fiskernes bruk ute på havet, må man bemanne disse skib med folk som har lyst til å ligge på sjøen, men det har dessverre ikke alltid vært gjort. Da fiskerne i Senja i vinter gikk ombord i disse båtene og sa: Dere må være på sjøen og se efter brukene, så svarte de: Vi har økonomiske hensyn å ta: det blir for dyrt skal vi stadig ligge på sjøen. Det må bli slutt med det at man sier det blir for dyrt å ligge på sjøen. Skibene må bemannes med folk som har lyst til å ligge på sjøen. Hvis ikke det blir gjort, er det mindre gagn i opsynsskibene. Det har vært nevnt at det var mindre gagn i å ha skøiter i opsynet. Jeg skal nevne, at når man nu leier dampbåter, så må man undersøke det materiell som passer først, så man vet at det er i sjødyktig stand. Den ene av disse hvalbåtene som kom opover, viste sig så mangelfull, at da den hadde vært 64 dager i tjeneste, måtte den ha vært 30 dager ved verksted. Jeg spør om det er forsvarlig at man setter et skib i opsynstjeneste som den halve tid må ligge ved verksted for å repareres. Den skøiten som var i opsynstjeneste i Troms fylke, den lå ikke ved verksted en eneste dag i den tid, og den har da gjort adskillig større nytte enn de andre, fordi den stadig har vært istand til å utføre tjeneste. Dette at man kan få båter og folk ombord i disse båter som kan følge flåten ute på havet, vil derfor hjelpe fiskerne betydelig. Det må man se å få innført i fremtiden.

Vegheim: Jeg har som nytt medlem av komiteen dessverre ikke hatt tilstrekkelig tid til å sette mig grundig nok inn i denne sak, men ett bestemt inntrykk har jeg fått efter hvert som jeg har satt mig inn i dokumentene, og det er at der er nok adskillige huller, spesielt med sikte på sakens internasjonale side. Jeg kan ikke av de dokumenter som foreligger, og som jeg har hatt anledning til å sette mig inn i, finne at denne sak er så grundig forberedt som det blir sagt. Jeg tror der er ting som man har grunn til å se litt nøiere på der. Det er klart så langt at vi kan fastsette disse grenselinjer og kan trekke disse grunnlinjer; det er nok et nasjonalt anliggende. Men så er spørsmålet: Hvad kommer derefter? - Da tror jeg ikke noen

vil påstå at vi er så helt uavhengige av utlandet, av England og de andre makter. Jeg tror vi må bekjenne at vi dessverre er svært avhengige, og at der er hensyn som må tas her. Jeg forstår så inderlig godt kystrepresentantenes og særlig Finnmarksrepresentantenes stilling, det er uholdbare forhold på mange måter man er kommet op i overfor de utenlandske trålere. Men tror man at man har op- og avgjort denne sak i og med at man får vedtatt disse linjer som nu er trukket op? Ja, hvis det var slik, skulde jeg ikke betenke mig et minutt på å stemme for behandling straks. Men jeg vet det kommer et "derefter", og jeg er også klar over at saken vil bli bragt inn for den internasjonale domstol, og da tror jeg at man bør vite hvad man går til. Vi har da litt erfaring på dette område fra før av, og jeg tror ikke at de erfaringer skal opmuntre oss til uten videre å gå med på det. Det er som sagt en side av saken jeg har inntrykk av ikke har vært tilstrekkelig tatt hensyn til, og det er nettopp dens internasjonale side, - innbringelse for den internasjonale domstol. Jeg tror derfor at det vil gagne saken best at den blir utsatt.

Arne Aas: En rekke representanter fra Nord-Norge har ut fra fiskerinteressene der oppe sagt at de ikke vil stemme for en utsettelse av dette spørsmål. Jeg er imidlertid enig i hvad hr. Vegheim nettopp har sagt. Saken er juridisk sett ikke så godt utredet ennu, at det ikke kan være grunn til å se litt nærmere på den. Dette at vi kan risikere å få saken innbragt for Haag, det gjør jo at med den siste Grønlandssak i friskt minne bør vi være ytterst forsiktig med å begå en sådan dumhet om igjen. Jeg mener derfor at det er i fiskernes egen interesse at spørsmålet tilrettelegges best mulig, før vi går til å ta standpunkt til disse ting. Jeg kan i denne forbindelse nevne at Russland forsøkte for noen år siden å lage 12-milsgrense utenfor Murmankysten. Resultatet var at England sendte op krigsskib og hver gang et russisk opsynsskib grep en engelsk tråler, så la det engelske krigsskib til og sa, at hvis Dere rører denne engelske tråler mellom 3- og 12- milsgrensen, så er det krig med England. Følgen var at Russland måtte gå fra sin 12-milsgrense og tilbake til 3- milsgrensen. Og det vilde være beklagelig om vi her hjemme skulde gå til fastsettelse av en 4-milsgrense og så skulde vi risikere å komme til Haag og tape, og så måtte vi gå tilbake til 3-milsgrensen og hadde dermed også forspilt den gode vilje og det gode forhandlingsgrunnlag vi måtte ha med England. Jeg mener det er i fiskernes egen interesse ennu å vise en smule tålmodighet, før vi tar et bestemt standpunkt i denne sak. Jeg stemmer derfor for utsettelsesforslaget.

Haavard Hanssen: Hr. Anderssen-Rysst sa, da han hadde ordet, at det var av talere blitt nevnt at komiteen har sagt noe om at sakene er trenert i 4 år og at dette ikke er korrekt. Det skulde jo for så vidt være overflødig, men jeg finner allikevel for å bevise at mine uttalelser er riktige, å måtte få referere hvad der står i innstillingen herom: "Der har i komiteen været meget liten sympati for at utsette saken, hvis behandling nu er blitt treneret i fire år av hensyn til pågående handelspolitiske drøftelser." Hr. Anderssen-Rysst har

også vært med på denne uttalelse, hvis jeg ikke tar feil. Det har fra enkelte talere vært sagt at nettop fordi man utsetter saken bare 1/2 år vil de gå med på en utsettelse. Nei, det blir ikke 1/2 år; det blir så å si en hel fiskesesong for den nordlige del av vårt land. Vi vet, at når det lakker ut i september måned, ja, til og med sist i august, kommer de engelske og tyske trålere deropp og de fortsetter sitt virke der oppe inntil utgangen av februar. Såvidt jeg forstår innstillingen går den ut på en utsettelse til februar, og da mener jeg at hele sesongen eller med andre ord hele året er gått tapt for fiskerbefolkningen der oppe som nu gjerne vil ha rede på forholdet. Hr. Aas sa i sitt innlegg at den juridiske side av saken er ikke tilstrekkelig utredet. Til det må være å si, at jeg synes riktignok at i så mange år denne sak nu har vært drøftet, så skulde det ha vært den aller beste anledning for regjeringen og for utenriksministeren i særdeleshet til å kunne innhente de juridiske betenkninger som det her er tale om - det er ialfall så pass lenge siden sjøgrensekommisjonens innstilling forelå, at hertil skulde vært den beste anledning.

Hambro: Bare noen bemerkninger i anledning av en enkelt uttalelse fra representanten Arne Aas hvis innsikt i spørsmålet jeg for øvrig anerkjenner - han er jo en av de dommere som meget hyppig har hatt med disse ting å gjøre; men når han her sammenstillet den russiske utvidelse av sjøterritoriet fra 3 til 12 mil med de spørsmål som her forhandles om, da må jeg bare nedlegge en protest, for at ingen skal sveve i den misforståelse at disse ting overhodet lar sig sammenstille. Russland hadde tidligere hatt 3- milsgrense og utvidet den til 12 mil. Det var dette England protesterte mot. Fra norsk side er der ikke tale om noen utvidelse; det er tale om en fastleggelse av den minimumsgrense som Norge alltid har hevdet.

Nemnda hadde tilrådt:

St.med. nr. 13, 1934, tages ikke under behandling av indeværende års Storting.

Haavard Hanssen: Jeg foreslår at voteringen skjer ved navneoprop.

Presidenten: Presidenten vil be representanten um å ta framlegget sitt tilbake.

Haavard Hanssen: Nei, det gjør jeg ikke.

Presidenten: Da får Stortinget sjølv avgjera um det skal vera namnupprop eller ei. Presidenten gjer framlegg um at det vert røysta på vanleg måte.

Røysting:

1. Mot 18 røyster vart det vedteke at ein skulde røysta på vanleg måte.
2. Tilrådinga frå nemnda vart vedteki mot 36 røyster.

Hr. Hambro inntok presidentplassen.

Man gikk derefter over til dagens kart.

Sak nr. 1.

Innstilling fra militærkomiteen om omordning av kystfestningenes mineforsvar (Innst. S. E.).

Komiteen hadde innstillet:

I.

Ved en del av kystfestningene omordnes mineforsvarene overensstemmende med Forsvarsdepartementets innstilling av 4 mai 1934.

II.

For budgetterminen 1934-1935 bevilges som tillegg:
Kap. 967, Kystartilleriets anlegg.

C. D i v e r s e a r b e i d e r :

Flytning av materiell

m.v. kr. 15 000

III.

De eiendommer m.v. som blir overflødige som følge av mineforsvarenes omordning selges. Salgssummen - efter fradrag av mulige utgifter ved salget m.v. - avsettes til et fond som blir å anvende efter Stortingets nærmere bestemmelse.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Sak nr. 2.

Innstilling fra finans- og tollkomiteen om bemyndigelse for Kongen til å nedsette omsetningsavgiften av innenlands tilvirket fruktvin samt til å forhøie grunntollen for visse varer (Innst. S. F.).

Saken i sin almindelighet undergaves debatt.

Bergsvik: Det meste av det som det er gjort framlegg um i proposisjonen, er nemnda samd i. Den rett som regjeringa ber um til å auka ei rekkje med tollsatsar som var sette ned i fjor, er me alle med på. Men so er det og bede um løyve til å setja ned umsetningsavgifta på fruktvin som er laga her i landet, frå 45 til 25 øyre literen eller kring det halve. Den fullmakt som det er bede um her, er det - som ein ser av tilrådinga - eit mindretal på 4 medlemer, Alvestad, Hognestad, Jul B. Olsen og eg, som ikkje kann vera med på å gjeva. Når me ikkje kann det, er det av desse grunnane: For det fyrste for di me ser det slik at det ikkje har noko å segja i desse tingingane med Frankrike anten denne umsetningavgifta på fruktvin er 25 eller 45 øyre. Etter dei opplysningar me har kunna få, kjem den utanlandske

vin som denne fruktvin konkurrerer med, ikkje frå Frankrike, men han kjem frå andre land. Var det derimot tingingar med dei land som den vin kjem frå som denne fruktvinen konkurrerer med, so hadde me kanskje set noko annarleis på dette spørsmål. Me ser det då slik at det har ikkje noko verd når det gjeld desse tingingar. For det andre må me vera merksam på at dette har ikkje so lite å segja økonomisk for staten. Eg har ikkje i dag heilt oversikt over kor mykje denne nedsetjing av avgifta vil verta for året, men eg har i alle fall fått greie på kor stor umsetning denne fabrikk har som serleg lagar denne fruktvinen, Grimstad Gartneri og han har i alle fall dei tri fyrste månader i året ei umsetning på 154 000 liter. Går ein ut frå at det er tilsvarande i dei andre kvartal, kjem ein upp i litt over 600 000 liter, og det vil segja det same som at denne nedsetning av avgifta for umsetninga frå denne fabrikk gjer ein mindreinntekt for staten på 125 000 kronor. Det er kanskje noko meir og, men dette er i alle fall det minste. Og når denne nedsetjing etter vårt syn ikkje har noko å segja for tingingane med Frankrike, kann me ikkje skyna kvifor staten skal gjeva slepp på desse inntekter av ei vare som vin, når me alt i eitt går til å auka umsetningsavgifta, auka tollen o.s.b. på so mange andre varor som er mykje meir naudsynte for folket enn vin no ein gong er. Til det kjem og for min part i alle fall den ting at eg av prinsipielle grunnar ikkje kann vera med på å setja ned umsetningsavgifta eller tollen på slike varor som vin, dersom ein ikkje er heilt nøydd til det. Eg har inga interesse av å skapa grunnlag for at det vert større umsetning av ei slik vare anten ho no kjem innanlands frå eller utanlands frå. Ut frå reint avhaldspolitisk standpunkt eller ut frå eit edruskapssynspunkt kann eg soleis heller ikkje vera med på det. Heller ikkje kann eg sjå at det er noka vinning i å utvikla ein innanlandsk vinindustri, slik som dette ser ut til å verta. Men hovudgrunnlaget for mindretalet i denne sak har sjølvsagt vore dei tvo fyrstnemnde grunnane, at me ikkje kann sjå at det har noko å segja for regjeringa å ha denne fullmakt og at me ikkje vil vera med på at staten misser desse inntektene.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at ekspedisjonschef Ohlandt og byråchef Aamodt som vanlig under behandlingen av tollsaker gis adgang til å overvære forhandlingene. Ingen har uttalt sig derimot og det ansees for vedtatt.

Stray: Sist disse avgifter blev forhøiet blev de forhøiet med den begrunnelse, at man av hensyn til våre handelsforbindelser med Frankrike måtte ofre denne industri. Det er en del bedrifter på Sørlandet som driver produksjon av norsk vin, og man var fullt klar over at den forhøielse av omsetningsavgiften som da fant sted, vilde gjøre stillingen for mange av disse bedrifter meget vanskelig. Særlig i Grimstad har vi to store bedrifter som driver ikke bare produksjon av innenlandsk vin, men de driver også en produksjon som avtar ganske betydelige mengder havebruksprodukter fra bøndene i omegnen. Alt i alt er det nok flere hundre mennesker som har sin beskjeftigelse direkte eller indirekte ved den industri som der er; vinindustrien drives der som en del av virksomheten og har vært til stor økonomisk

støtte for begge disse foretagender. Når de nu skal ofres på handelspolitikens alter, så hadde det vært rimelig at de hadde fått noen kompensasjon. Jeg kjenner ikke til hvordan utviklingen er gått for de to bedriftene i Grimstad, men jeg kjenner en tredje bedrift ved Kristiansand, som har hatt store vanskeligheter i den anledning. Jeg skal ikke opta noen diskusjon med hr. Bergsvik om de prinsipielle sider ved dette avholdspolitisk sett, men etter arbeiderpartiets henstilling om å få hele folket i arbeide synes jeg det måtte være bedre at denne vin blev tilvirket i landet, at man brukte pengene til norske produkter, at pengene gikk i det norske folks lomme, og at norske arbeidere fikk beskjeftigelse, enn at vi skal være forpliktet til å kjøpe disse varer fra utlandet og la pengene gå ut av landet. Men bortsett fra det, vil jeg bare rette en henstilling til regjeringen, hvis noen av disse bedrifter nu må legge ned, om man da ikke ved henvendelse til Vinmonopolet kunde få Vinmonopolet til å stille sig gunstig med hensyn til å overta de beholdninger som er til stede. Jeg vet ialfall en bedrift - som jeg sa - der er kommet i de aller største vanskeligheter på grunn av dette, og jeg synes det var rimelig at statsmaktene ved en henvendelse til Vinmonopolet fikk det til å stille sig velvillig i saken.

Jeg innrømmer at de handelspolitiske hensyn som står på den ene side kan være så viktige at man blir nødt til å ofre denne eller disse bedrifter for andre næringsinteresser. Nu, denne proposisjon og denne innstilling tilsikter jo å lette stillingen igjen, men en industri kan ikke leve når dens varer når som helst skal bli utsatt for å bli brukt som en brikke i spillet i vår handelspolitikk med Frankrike. Jeg skulde tro at heller ikke hr. Bergsvik eller mindretallet i komiteen har noe imot at der blir gått frem med hensynsfullhet, hvis det gjelder å avvikle bedrifter som må legges ned.

Alvestad: Jeg vilde hilse det med glede det tidspunkt, at man kom så langt her i vårt land at man kunde gå til å senke noen av de avgifter og skatter som vi nu har. Men jeg har tenkt mig, hvis man har råd å slå inn på den linje, at alt som må regnes som mere eller mindre luksus, ikke må være det som kommer i første rekke når vi skal gå til sådanne avgiftslettelser. Jeg tror at den avgift som nu hviler på innenlandsk tilvirket fruktvin sammenlignet med de øvrige avgifter som vi har og som vi vil få, ikke er uforholdsmessig eller uberettiget. Ser man det ut fra det synspunkt skulde det således ikke være noen som helst grunn til å gå med på denne bemyndigelse om avgiftsnedsettelse. Det er saken sett på et skattemessig grunnlag. Ellers vil jeg ha sagt at jeg er i tvil om det er gavnlig for landet i det hele tatt å få en for sterk industri på dette område. Jeg skal ikke komme inn på det avholdspolitiske her, men jeg mener at vi på disse områder allerede er bundet så sterkt utad, at skal vi også innad komme i et lignende avhengighetsforhold til denne slags tilvirkning, så tror jeg det vil være meget uheldig for landet. Det å nyttiggjøre våre hagebruksprodukter er en utmerket ting, og det vil jeg være med å støtte på det beste, men jeg tror det kan gjøres på en annen måte enn gjennom avgiftslettelser og innrømmelser overfor dem som produserer alkoholholdige drikker

i vårt land. Jeg vil for øvrig ha sagt at den norske regjering har vært meget hensynsfull, efter min mening altfor hensynsfull like overfor de bedrifter som det her er tale om. Stortinget besluttet at det ikke skulde være tillatt å sprite op den norske fruktvin. Så eksperimenterte man med forskjellige frysningmetoder og opnådde det samme resultat. Og til denne omgåelse sa den norske regjering ganske flott at det hadde den ikke noe imot, skjønt vinfabrikken opnådde det samme på en annen måte - stikk imot det som var flertallets forutsetning her i Stortinget for å nekte opspritning. Så jeg synes at den industri som det her er tale om ingen grunn har til å beklage sig. Og jeg mener at man bør være meget varsom med å gå til noen innrømmelser her, selv om det skjer under skinnen av at vi av handelspolitiske grunner er mer eller mindre nødt til det. Jeg er enig med hr. Bergsvik i, at like overfor Frankrike skulde det ialfall være helt uforholdent å ha en slik bemyndigelse, og selv om det blir vedtatt her, vil jeg på det sterkeste be regjeringen aldri å bruke denne bemyndigelse. Det er ikke så som den siste taler, hr. Stray, sa at vi er forpliktet til å kjøpe disse viner fra utlandet. Nei, vi er heldigvis ikke forpliktet, vi har vår fri vilje. Vi er ennu ikke kommet så langt at vi er forpliktet til å bruke hverken innenlandsk eller utenlandsk alkohol. Folket står helt fritt i så måte, og det håper jeg det alltid vil gjøre; for skulde det komme så langt i vårt land, at man skulde ha forpliktelser også på det område, da vil jeg si at det var kommet betenkelig langt. Jeg anbefaler mindretallets forslag, jeg tror at det er det forsvarligste fra alle sider sett.

Lykke (komiteens formann og ordfører): Som det vil sees av innstillingen, har jeg på dette punkt sluttet mig til flertallet, hvis innstilling går ut på å gi regjeringen den bemyndigelse som den ber om, også når det gjelder omsetningsavgift av innenlandsk tilvirket fruktvin. Men jeg tillater mig å gjøre opmerksom på at det visstnok er en feil fra utenriksdepartementets side når det tar dette med, idet det er ikke de siste såkalte midlertidige avtaler av 1932-1933 som berøres av fruktvinen, men det er den vintraktat av 1927 som ikke er tenkt opsagt fra noen av sidene. At Norge ikke opfylte den forpliktelse som det efter traktaten av 1927 skulde gjøre, nemlig å sette avgiften på fruktvin til det samme som tollene på den lette vin, det blev franskmennene først opmerksom på da vi forhandlet i 1932, og av den grunn kom det da inn i avtalen av 1932; men det henger sammen med traktaten av 1927, som ikke berøres av de forhandlinger som nu drives med Frankrike. Når jeg ikke har villet motsette mig denne fullmakt, er det fordi jeg går ut fra, at når regjeringen ber om den, så må den også ha en hensikt med den. Hvad hensikten er, forstår jeg ikke, men allikevel vil jeg stemme for den. Jeg sier som de to herrer Bergsvik og Alvestad, at det er mange andre hensyn som spiller inn når det gjelder fruktvin, det er ikke bare de handelspolitiske, og jeg går også ut fra at regjeringen er opmerksom på de forhold når den tar dette spørsmål op. Jeg tror det blir nokså likegyldig hvad Stortinget beslutter, for jeg tror neppe at regjeringen kommer til å benytte sig av den fullmakt som omhandles under I.

Hornsrud: Jeg ser ikke på denne sak som noen avholdssak, jeg ser på den ut fra rent økonomiske interesser, og da har hr. Haavardstad og jeg funnet at vi ikke vil nekte regjeringen den bemyndigelse den ber om til eventuelt å gå til denne forandring når det gjelder avgift på norsk vin. Vi har sett saken slik, at det er fra fransk side kravet om forandring av de tidligere avgiftsbestemmelser for norsk vin i sin tid er reist, det er Frankrike som har tatt initiativet til en forandring, som vi ellers ikke hadde gått til, såvidt jeg kan skjønne. Og når nu regjeringen like overfor de forhandlinger som allerede er påbegynt med Frankrike ønsker å ha også dette maktmiddel, så forstår jeg ikke hvilke motiver vi skulde ha for å nekte regjeringen dette maktmiddel. Det ligger i regjeringens hender å benytte det, som komiteens ærede formann sa, men vi kan være overbevist om at regjeringen ikke vil benytte det, med mindre det ut fra norske interesser er berettiget. Jeg synes det er riktig at regjeringen får denne bemyndigelse og vil stemme for flertallets konklusjon.

Hr. Myklebust inntok presidentplassen.

Anton Jenssen: Den siste taler forstod ikke de motiver som kunde være til stede for å nekte regjeringen den bemyndigelse som den her ber om. Nettopp det samme spørsmål har jeg stillet mig, men på en annen måte. Etter de opplysninger jeg har fått, stiller saken sig for mig nærmest sådan, at det er mig litt ufattelig at regjeringen vil ha denne bemyndigelse, for de opplysninger jeg har innhentet med hensyn til de utenlandske interesser overfor den norske fruktvin - og det var det jeg forlangte ordet for å gjøre oppmerksom på - de går ut på at den norske fruktvin konkurrerer på vårt marked med to vinmerker, hvorav intet er fransk. Og man vil jo ha denne bemyndigelse like overfor forhandlingene med Frankrike! Forholdet er da det, at den norske fruktvin, hvorav den siste type, den nye opalkoholiserte frysevin, som inneholder op til 19 pct. alkohol, den konkurrerer med to utenlandske typer, en portugisisk og en spansk type. Etter de foreliggende opplysninger er ingen av de vintyper, som den norske fruktvin konkurrerer med, franske. Det er mig derfor litt vanskelig å forstå at denne bemyndigelse vil være av noen betydning i regjeringens hånd, når det gjelder forhandlingene med Frankrike. Det er den ene side av saken. En annen side ved dette spørsmål er jo det som har vært berørt og som blev sterkt understreket av hr. Alvestad og hr. Bergsvik, at sett ut fra et edruelighetssynspunkt er det ingen som helst grunn til å være med på å støtte en industrivirksomhet som går i retning av sterkere alkoholisering. Vi er derimot interessert i her hjemme å få mildere alkoholtyper i den hjemmelagede vin. En annen ting er at vi frykter for at de private interesser i vår hjemlige alkoholindustri er sterke nok før. Den retning i den norske folkeopinion, som vil ha de privatøkonomiske interesser i alkoholindustrien fjernet, er ganske sterk, og å styrke de privatøkonomiske interesser i alkoholindustrien faller ikke i tråd med og er ikke i linje med den edruelighetspolitikk som har vært ført og som bør føres i vårt land.

Det var så til slutt en bemerkning som jeg må gjøre like overfor representanten Stray i anledning av en uttalelse som for øvrig er fremkommet adskillige ganger under diskusjonen om denne opskrytte norske industri. Hr. Stray var bekymret for den arbeidsstokk som er beskjeftiget ved den norske fruktvinframstilling. Det hevdes stadig at denne norske industri beskjeftiger adskillige, men vi har aldri fått noen oppgave over hvor mange folk som er beskjeftiget, og av hvilken interesse den er av den grunn. La oss - det skulde jeg gjerne ville anmode om - la oss få konkrete oppgaver over hvor mange mennesker denne industri beskjeftiger, hvor mange den har beskjeftiget, og hvor mange den beskjeftiger nu, og av hvilken betydning den er rent arbeidsmessig sett, for at vi kan bedømme det i forhold til de verdier den øder. Man må nemlig sette det ene op mot det annet. Og med hensyn til denne industris betydning for arbeidslivet, så må vi få dette bilagt med tall en annen gang og ikke bare med ord.

Bergsvik: Eg går ut frå at presidenten vil ordna røystinga slik, at me røystar serskilt over I, so me får høve til å røysta imot I. - Elles vil eg gjerne no, då det er fleire til stades enn sist eg hadde ordet, få understreka det som formannen i nemnda sa. Han peika på at dette med avgiftssatsen i grunnen ikkje hadde noko å gjera med dei tingingar som ein nett no driv med Frankrike. Det er noko som er ein konsekvens av traktaten av 1927, som set tollen for tilsvarande innførd vin til 48 øyre, og som segjer at umsetningsavgifta for innanlandsk vin skal vera noko liknande - det vil segja: ho vert sett til 45 øyre. Men formannen gjorde merksam på at han, som har ført tingingane både med Frankrike og med andre land, ikkje skyna kvifor regjeringa skulde ha denne fullmakta. Eg kann heller ikkje skyna det. Eg trur me kann segja at det ikkje er nokon grunn for Stortinget til å røysta for denne fullmakt.

So var det eit par ord til representanten Stray. Han citerte slagordet åt vårt parti um "heile folket i arbeid", og sa at det galdt då å få selt dei innanlandske bær, den innanlandske frukt o.s.b., o.s.b. Ja, for det fyrste vil eg segja at eg ser slik på denne vare som her vert laga, at eg ikkje vil ha noko av henne anten ho er innanlandsk eller utanlandsk; eg trur ho berre fører til skade og ikkje gagnar noka interesse. For det andre vil eg og gjerne visa til det som nu sist hr. Anton Jenssen sa, at ein ikkje har fått dokumentert kor mange dette skaffar arbeid. Og endeleg vil eg gjerne koma fram med ein annan ting og, når det gjeld dei innanlandske bær og den innanlandske frukt, og det er at i dei seinare år, og serleg under vinstregjeringa, regjeringa åt det parti som hr. Stray høyrer til, har sukkertollen vore auka fælt. Me har i vårt parti vore imot denne svære stiging i sukkertollen, og ein av dei viktigaste grunnar for det har nettupp vore umsynet til dei innanlandske bær og den innanlandske frukt. Det er heilt klårt at denne veldige sukkertoll og dei høge sukkerprisar har gjort at me får selt og brukt mykje mindre av dei innanlandske bær og av den innanlandske frukt, og at den veldig høge sukkertoll har lagt større hindringar i vegen for å nytta frukta og bæra enn denne vinavgifta vil gjera det. Det vil eg

gjerne minna vinstreprerentantane um. Edruskapssida av denne sak har heller ikkje so lite å segja. Eg må segja det undrar meg svært at ingen av dei borgarlege avhaldsfolk har teke ordet i denne sak. Eg skal ikkje segja meir um det. Det har vore slik at serleg vinstre vilde vera dei som fyrst og fremst representerte avhaldsinteressone og edruskapssynet; men her er ingen som har teke ordet enno, endå faktum er at me held på å favorisera og flaska upp ein innanlandsk rusdrikkumsetnad som slett ikkje er ufårleg.

Dybwad Brochmann: Det forekommer mig at man slett ikke skulde behøve å diskutere denne sak så inngående, fordi det i grunnen burde være klart for alle at den norske virksomhet på dette område praktisk talt er kvalt av den politikk som har vært drevet. Det er kanskje noen få hundre mennesker igjen som lever av denne industri, og det er kanskje enno noe av en hovedinntekt i Landvik og Fjære å levere råstoff til de firmaer som er i Grimstad, og det er kanskje også noen andre få firmaer i landet som sysselsetter noen få personer. Men når vi hørte hr. Anton Jenssen stå op og spørre hvor mange det er som enno er beskjeftiget i denne virksomhet, så forekommer det mig at det er å sette saken mer enn på hodet. Efterat hr. Anton Jenssen og hans likesinnede gjennom årrekker har gjort alt hvad der stod i deres makt for å begunstige den utenlandske virksomhet på den innenlandskes bekostning med alle de midler som de kunde bruke, så er det jo et rent mirakel at det enno finnes noen få hundre mennesker igjen som har sin ernæring gjennom denne virksomhet. Derfor var det jo meget rimeligere om hr. Anton Jenssen hadde stillet spørsmålet slik: skaff oss en oversikt over hvor mange hundre tusen mennesker i utlandet, i fremmede land som levet i vinindustrien på det norske folks regning og risiko. Hvis vi nemlig ikke hadde hatt denne misforståtte avholdsfanatismen her hjemme, vilde vi, sådan som det nu har utviklet sig i vinindustrien, kunne hatt en glimrende inntekt, og en stor masse mennesker kunde hatt en naturlig og godt lønnet beskjeftigelse. Vi har råstoffer i mengdevis i Norge, hvorav vi med de gode moderne hjelpemidler kunde lage den vidunderligste vin og på en billig måte. Vi kan lage fin-fin champagne til 7-8 øre flasken, men vi skal nødvendigvis ikke gjøre det. Og enda kommer man og spør: hvor mange er det enno som lever av vinproduksjon i Norge. Spør heller: hvor mange hundre tusen fremmede mennesker før vi på ved hjelp av dette vinmonopolet vårt?

Det er noe som burde være selvfølgelig, ikke minst efter den debatt som vi nettop avsluttet angående fiskebankene, at nu må tidspunktet være kommet da vi her i landet begynner å tenke på våre egne interesser. Først lager vi det slik både i sukkerindustrien, tobakkindustrien og vinindustrien, at vi på alle måter begunstiger utlandet, fordi statskassen har andre interesser enn samfundet, slik at vi for å skaffe penger i statskassen umuliggjør sukkerindustrien, tobakkindustrien og vinindustrien i Norge, og så i neste øieblikk står vi overfor dette at utlandet kommer med sine trålere og direkte tar leveveien fra oss her hjemme. Det forekommer mig som en eneste skrikende selvmotsigelse når man her i denne sal kommer med slikt som det hr. Anton Jenssen og likesinnede kommer med. Vi

må få lov å leve i dette land og klare våre næringsveier i kamp mot utlandet. Vi har ikke noen interesse av å begunstige utlandet på den måte som vi gjør. Vi ser jo tydelig hvordan utlandet behandler oss dersom de får anledning til det, de ødelegger våre næringsveier. Det skulde bare mangle at der nu ikke blev en forandring, at der ikke kom en helt annen åndelig kurs, en helt annen tenkemåte like overfor disse spørsmål. Selvfølgelig vil jeg stemme for at avgiften på norsk fruktvin nedsettes; men samtidig vil jeg ha sagt at jeg ønsker at det blev gjort meget mere i samme retning for å ophjelpet det norske folkesamfunds næringsveier, og at vi så opgir denne politikk som bare begunstiger utlandet til ruin for fedrelandet.

Haavardstad: Formannen i finansnemnda meiner at dette spørsmålet høyrer til vinavtalen av 1927 og ikkje til handelsavtalen med Frankrike av 1932. Kva som er rett av dette, torer eg for min part ikkje svara på. Men når riksstyret har kome med denne proposisjonen um å få lov til, um det trengst, å setja ned avgifta på norsk fruktvin i samband med auking av tollen på sume andre varor, so fann eg for min part at eg måtte slutta meg til dette og gjeva riksstyret denne fullmakt. Når eg gjorde det, var det ut frå det same synspunkt som hr. Hornsrud nemnde. Det var ikkje slik at eg såg det som eit fråhaldsspørsmål, men rett og slett som eit økonomisk spørsmål. Det viste seg i 1932 då me tinga med Frankrike, at Frankrike kom med det krav at umsetningsavgifta på norsk fruktvin skulde setjast opp fra 25 til 45 øyre literen. Når Frankrike kom med dette kravet, måtte vel Frankrike ha interesse av dette med norsk fruktvin. Eg tykkjer difor det er so utanfor alle land når sume talarar kjem her og segjer at Frankrike inga interesse har havt i at me har auka umsetningsavgifta på norsk fruktvin. Dersom dei ikkje det hadde, spør me kva grunnen er til at dei kom med dette kravet då? So segjer dei at det kunde sakte vera gildt å setja ned umsetningsavgiftene, og dei såg gjerne at umsetningsavgiftene på mange varor gjekk ned; men når det gjeld ei slik vare som vin som er ei luksusvare, kunde dei ikkje vera med å setja ned avgifta. Hr. Bergsvik nemnde og kor mykje dette vilde verta i tap for staten, 125 000 kronor etter det eg minnest vilde det verta i tap for staten um me sette ned umsetningsavgifta. Eg trur ikkje det er heilt korrekt det. Eg skal ikkje koma inn på talet, um det kanskje kann vera korrekt. Men det er i alle fall ikkje tanken å setja ned vinprisen i tilfelle umsetningsavgifta skulde gå ned. Etter det eg har høyrte, er det tanken at Vinmonopolet skal ha akkurat same utsalgsprisar som no er, og dermed vilde det verta ei auka inntekt for Vinmonopolet i staden for ei nedsetjing av prisen på norsk fruktvin, og dermed skulde det vel i grunnen ikkje verta noko tap for staten. Dersom då riksstyret finn at dette kann vera til bate for riksstyret i traktatforhandlingane med Frankrike, vil i alle fall eg for min part gå med på å gjeva dei denne fullmakt. Me ser at her gjeld det til dømes levering av kveve til Frankrike, og kann me i handelsavtalen med Frankrike gjera vårt til at me får selja meir kveve til Frankrike, trur eg det er heilt forsvarleg å gjeva riksstyret den fullmakt som det ber um her, og ut frå det syn er det eg har slutta meg til dette.

Anton Jenssen: Hr. Brochmann har ikke alle tider sine papirer i så god orden som han kanskje burde ha når det gjelder å ha rede på de praktiske ting han snakker om. Han nevnte at man gjør hvad man kan for å ødelegge denne norske industri o.s.v. Til dette skal jeg bare få gi følgende faktiske opplysninger, at den norske fruktvin og i særdeleshet den norske opalkoholiserte fruktvin er meget sterkt begunstiget i vår prispolitikk. For det første er tollavgiften høiere på utenlandsk vin enn avgiften på den norske vin, og for det annet er Vinmonopolets fortjeneste betydelig lavere på norsk vin enn den er på den utenlandske, så den norske vin er meget sterkt favorisert. Skulde fortjenesten ha vært på høide med fortjenesten på den utenlandske, måtte utsalgsprisen på den norske vin settes meget betydelig op. Dette burde hr. Dybwad Brochmann vite. Der er altså allerede på forhånd en sterk begunstigelse. Dernæst vil jeg bare slå fast at der er jo en diametral forskjell på vår mening om edruelighetspolitikken her i vårt land. Vi mener at det tjener ikke vårt folks økonomiske interesser at man skal efter hvert stadig vekk opalkoholisere drikkevarerne og fremelske folkets lyster i den retning. Vi mener det hadde vært et påskjønnelsesverdig tiltak, om hr. Dybwad Brochmann og andre som er interessert, vilde ha arbeidet for å skaffe gode vintyper med lavere alkoholgehalt, efter hvert å få gehalten ned. Det mener vi måtte være bestrebelsen, og da antar jeg at de skulde møte vennligere blikke fra vår side enn nu når de kommer med en sterkere og sterkere alkoholgehalt, som efter hvert vil gjøre oss mere og mere avhengige av profittbegjæret i alkoholindustrien.

Presidenten: Presidenten vil no gjera framlegg um at tida vert sett til 2 minuttar for dei talarar som får ordet heretter - og presidenten reknar det for vedteke.

Stray: Det hadde ikke vært min mening med de bemerkninger jeg kom med, å reise noen avholdspolitisk debatt, f.eks. om spørsmålet om opspritning av norsk vin o.s.v. Jeg har ikke tatt standpunkt til det, og jeg har ikke ment å uttale mig om det. Det kan jo være meget i hvad hr. Anton Jenssen sa, at man må legge vekt på utviklingen av lettere typer vin. Jeg er også fullt opmerksom på at man blandt avholdsfolk er meget betenkelig overfor utviklingen av den norske vinindustri, og der kan være meget i det. Men jeg vil si til avholdsfolkets ledere, spesielt til de som sitter her i Stortinget: Dere har bedre overblikk over den økonomiske situasjon vi befinner oss i enn de fleste av de lege avholdsfolk. Dere er klar over at det er overproduksjon på landbrukets område, som vi ikke kan rå med, og Dere er videre klar over at forbudet er forkastet ved folkeavstemning, og vi får altså dette konsum av alkoholholdige varer - hvad skulde der være i veien for at en del av produksjonsoverskuddet i landbruket anvendes på den måte at den omsettes i innenlandsk vin? Hr. Jenssen reiste det spørsmål hvor mange folk der er beskjeftiget i denne vinindustri. Jeg har ingen sikker opgave over det. Denne sak er kommet så fort på, at hr. Jenssen får ha mig undskyldt at jeg ikke i

øieblikket kan gi eksakte opgaver. Men jeg skal fremheve at i Grimstad, som i gamle dager levet av sine seilskibe, er skibsfarten gått sterkt tilbake, og folk har måttet slå sig på noe annet. Så har de da utviklet sig disse to bedrifter, Grimstad Gartneri og Grimstad Konserverfabrikk, og det kan jeg si at det er de livgivende elementer i produksjonslivet i Grimstad. De drives ikke ensidig som vinindustri, men vinindustrien er kombinert med andre industrigrener som f.eks. konservering av frukt og bær, og ved hjelp av det overskudd de har hatt på vinindustrien, har de kunnet fremelske de andre grener av denne industri som f.eks. konservering. Samarbeidet med bøndene foregår på den måte at bøndene i distriktet efter anvisning fra kjøperne avler de produkter som disse har bruk for, og jeg antar at det ikke er få hundre mennesker som har interesse av dette. Arbeiderne ved de to bedrifter er organiserte, og hr. Jenssen kan ved henvendelse til fagorganisasjonen få rede på hvor mange fagorganiserte arbeidere der sitter i virksomheten.

Alvestad: Min utmerkede komitekollega hr. Haavardstad pleier jo i almindelighet å argumentere både logisk og riktig; men når han kom med den opplysning, at selv om avgiften nedsettes, så skal prisen på norsk vin ikke nedsettes, da er jo det en komplett misforståelse. Hvad blir der i det hele tatt av beskyttelse for norsk produksjon og for disse Fuhrs produkter, hvis de skal ha samme pris med nedsatt avgift som med den avgift som er idag? Det blir jo da ingen konkurranse for Frankrike, det blir derfor ikke noe handelspolitisk trekk, så den argumentasjon synes jeg vi burde ha vært spart for i denne sak. Det blir i tilfelle bare staten da som får undvære disse ting, og jeg vet ikke om finansministeren har så god råd at han kan renonsere på denne avgiften i disse tider. Gjelder det å tilgodese norsk produksjon på dette område - noe som jeg ikke er enig i vi skal gjøre - men gjelder det å tilgodese norsk produksjon på dette område, så kan det jo gjøres på annen måte enn ved å bemyndige regjeringen til å nedsette avgiften. Det kan f.eks. gjøres ved å gi den norske regjering - som et våben i handelspolitiske forhandlinger - bemyndigelse til å true med tollforhøielse på utenlandsk vin. Det tror jeg er riktigere nasjonaløkonomisk sett enn å gå den vei regjeringen her innbyr oss til. Hvorvidt det er en farbar vei handelspolitisk, det skal jeg ikke komme inn på i denne forbindelse; men jeg vil heller være med på å forhøie tollene for utenlandsk vin enn å senke avgiften for den innenlandske.

Dybwad Brochmann: Hr. Anton Jenssen snakket om "faktiske opplysninger" som han vilde gi, og han kom til det resultat at det faktiske forhold var at den norske vinproduksjon blev begunstiget overfor den utenlandske. Jeg har sjelden eller aldri, tror jeg, hørt en representant i denne sal gi så ufaktiske opplysninger. Det faktiske forhold er, at når man legger vin på norsk maner, så gjærer man den til et visst punkt, hvor altså sukkeret for en del er omdannet til alkohol. Så stanser altså gjæringen av sig selv, og så avlagrer man vinen og selger den. Når så vinen kommer i forskjellige lagre med forskjellig temperatur, begynner den å ese, den begynner

ofte å gjære på ny. Da kan de utenlandske vinprodusenter slå på sprit, en større eller mindre del sprit på sin vin, så de er sikret mot at vinen begynner å gjære efter at den kom på flasker. Det hender at flaskene går i stykker og vinen returneres og der reklameres fra kundene. I Norge er man henvist til den metode som hr. Fuhr bruker i Grimstad. Med store omkostninger fryses der bort, - jeg tror det er 40 pct. av vinen - for å få alkoholstyrken op. For han må i henhold til den "begunstigelse" som hr. Jenssen nevnte, ikke få lov til å tilsette sprit, han må hverken tilsette norsk eller utenlandsk sprit til sin vin, han må risikere at flaskene går i stykker, eller at flaskene returneres. De "faktiske" opplysninger som hr. Jenssen kom med i dette tilfelle, er likeså ufaktiske som hr. Jenssen selv.

Presidenten: Presidenten må påtala det uttrykk som representanten brukte um ein medrepresentant, at han var ufaktisk.

Dybwad Brochmann: Enn videre er forholdet det, at prisen på norsk fruktvin er satt ytterligere op, høiere op enn vinprodusentene her i Norge selv ønsker. Prisen er satt op fordi Vinmonopolet og staten har forlangt at den norske vin kunstig skal settes op i pris, og det er selvfølgelig igjen av hensyn til utlandet. Det kan selvfølgelig ikke være for å begunstige norsk fruktvin. Hr. Jenssen glemte å svare på hvor mange hundre tusen eller kanskje millioner mennesker vi ernærer gjennom vinproduksjonen i utlandet for norsk regning. Det vilde hr. Jenssen ikke komme inn på.

Moseid: Da jeg ikke hadde anledning til å delta i komiteens sluttbehandling av denne sak, vil jeg uttale at jeg slutter mig til departementet og komiteens flertall, og vil stemme for innstillingen.

Lykke: Jeg tror vi skal utsette diskusjonen om de forskjellige sider ved fruktvinen og prispolitikken der til en annen gang. Hvis vi skal gå inn på det, vil i hvert fall jeg forbeholde mig å levere et foredrag som ikke akkurat går i den retning som herrene Stray og Dybwad Brochmann har fremholdt. Man snakker om at de norske vinprodusenter er avtagere av landbruksprodukter. Hva er det faktiske forhold? Jo, 90 pct. av det som det her er tale om idag, er rabarbra. Jeg vet ikke om det er landbrukets største avkastning på Sørlandet, men jeg vet i alle tilfelle at det ikke er anerkjent som et sunt råprodukt for vin, det er alle enig om, og det er et produkt som er i høieste grad kunstig. Når vi kommer til forhandlinger om vår fruktvin og vår vin, så sier de, det er ikke vin, det er et kunstprodukt. Men jeg skal ikke komme inn på det. Jeg vil bare si at efter min opfatning er det likegyldig enten man nu er for eller mot forslaget. Bemyndigelsen vil jo regjeringen ikke benytte, med mindre den blir nødt til det.

Presidenten: Hr. Dybwad Brochmann har havt ordet tvo gonger fyrr og får no ordet berre til ein stutt merknad.

Dybwad Brochmann: Til hr. Lykke vil jeg bare få lov til å replisere, at når det i øieblikket vesentlig er rabarbra som leveres til fruktvinproduksjonen her i Norge, så kommer det av den vinpolitikk vi har ført. Vi har eksempler på at vi fører tyttebær og andre ville bær ut av landet, og de kommer tilbake i form av portvin. Det er ingen ting iveien for at vi kan øke vinproduksjonen både av dyrkede bær og av ville bær, og på mange andre måter så landbruket får nytte av den norske vinproduksjon. Til slutt vil jeg bare nevne at endog løvetannblomsten, som det ser ut som man skal kultivere ut over ilandet, fordi det ikke lønner sig lengere å drive landbruk, - selv løvetannblomsten kan man anvende til den vidunderligste champagne, hvis man forstår sine ting.

Presidenten: Hr. Stray har havt ordet tvo gonger fyrr og får no ordet berre til ein stutt merknad.

Stray: Jeg skal ikke opta noen diskusjon med hr. Lykke om hans innlegg nu siste gang, men jeg skal bare anbefale ham å ta en tur nedover og se på de to bedrifter i Grimstad og distriktene rundt omkring, og se hvor mange mennesker lever av dem før han kommer med slike uttalelser som han kom med idag.

Moseid: Jeg er enig i at det ikke er grunn til å ta noen lengere debatt om dette spørsmål, men når komiteens formann hr. Lykke uttalte sig som han gjorde her, må jeg dypt beklage at en mann, som dog skulde ha noe begrep om hvorledes uttalelser her i Stortinget kan utnytted mot norsk produksjon, kommer med den slags bemerkninger.

Tilrådinga frå nemnda lydde so:

Kongen bemyndiges til, hvis det måtte finnes tilrådelig av hensyn til de handelspolitiske forhold,

- I. å sette ned omsetningsavgiften av innenlands tilvirket fruktvin til 25 øre pr. liter,
- II. å forhøie grunntollen for følgende i den gjeldende tolltariff opførte varer:

Blomster 1.B. ellers	fra	kr. 3,00	pr. kg.	til	kr. 4,00	pr. kg		
Krydderier a.6. vanilje	"	"	4,50	"	"	"	6,00	"
Lakris a.	"	"	0,10	"	"	"	0,20	"
Nøtter b. valnøtter	"	"	0,20	"	"	"	0,40	"
Ost	"	"	0,45	"	"	"	0,60	"
Pipehoder etc. b. andre	"	"	1,00	"	"	"	1,50	"
Silke 5.a.1.	"	"	12,00	"	"	"	14,00	"
Sopper	"	"	0,50	"	"	"	1,00	"
Vin 1.a.	"	"	0,80	"	liter	"	3,00	"

Votering:

1. I i tilråinga vart vedteke mot 42 røyster.
2. II i tilråinga vart samrøystes vedteke.

Sak nr. 3.

Innstilling fra finans- og tollkomiteen om tollavgifter fra 1 juli 1934 (Budgett-innst. S. nr. 151.).

Saka i det heile vart sett under debatt.

Alvestad: Tiden innbyr ikke til å ta noen almindelig tollpolitisk debatt, og jeg skal heller ikke innlate mig på det. Jeg vil kun komme med noen korte betraktninger over forskjellige forhold som det er ønskelig at departementet undersøker og i tilfelle uttaler sin mening om i neste budgettforelegg. Det gjelder forskjellige tollspørsmål og særlig behandlingen av andragender om tollforandringer sett i forbindelse med hvad andre statsorganer gjør for å ophjelpetrengte næringer her i landet. Siden den siste lovforandring - av trustloven - som blev foretatt for et par år siden, har trustkontrollens arbeide gått ut på ved prisregulerende foranstaltninger å beskytte en rekke norske bedrifter, og som følge av denne virksomhet har vi fått en prisforhøiende politikk på mange områder. Denne form for støtte, som i mange tilfelle efter min mening er bedre og mere virkningsfull enn tollforhøielser, og under alle omstendigheter sikrere for bedriftene, mener jeg under visse forhold kan ha sin berettigelse, men skal de forskjellige statsorganer drive den slags støtteaksjoner, så må det ene statsorgan være fullt a jour med og fullt vitende om hvad det annet statsorgan foretar sig. Når det kommer andragender til finans- og tollkomiteen eller til finansdepartementet, forties det som oftest at man har fått hjelp eller har søkt om hjelp også på annet hold, og dette forhold er det jeg vil sette fingeren på, for der må nu etableres et mere intimt samarbeide mellem de forskjellige statsorganer her. Jeg skal ikke komme inn på hvorledes denne sak praktisk og mest hensiktsmessig kan ordnes. Jeg går ut fra at regjeringen vil se på denne ting til neste år, og da er det tidsnok å komme inn på det. Jeg vil kun påpeke ønskeligheten av at et slikt samarbeide etableres hurtigst mulig. For noen år siden foreslo jeg som en mere betryggende behandling av tollandragender at vi skulde få økonomiske råd som skulde ta de forskjellige andragender op til en mere saklig og grundig behandling. Det vant ikke finansdepartementets bifall, og jeg skal ikke opta noe forslag i den retning nu, men jeg kan tenke mig, at selv om man ikke vil gå så langt, så kan der bygges noe i den retning på trustkontrollen. Men skal det gjøres, så blir det visstnok nødvendig å få et tillegg til trustloven, så denne institusjons prosessuelle undersøkelser kan utstrekkes til også å gjelde andre øiemed enn det som er nødvendig for trustkontrollens egne avgjørelser. Med hensyn til departementets behandling kan det også her bli spørsmål om å innhente hos trustkontrollen alle de opplysninger man der kan få, så man på grunnlag derav kan danne sig en mening om hvilke bedrifter har fått støtte og verdien av den støtte de eventuelt har fått. Jeg vil peke på dette og be departementet være opmerksom herpå. For jeg har alltid hatt en følelse av, at når vi behandler disse tollspørsmål, så forties enten mange av disse viktige opplysninger, eller vi får ofte helt misvisende opplysninger.

Med hensyn til tollspørsmålene for øvrig vil jeg bare ha sagt, at jeg har hevdet den opfatning at tollveien ikke for vårt land er en så farbar vei på mange områder som mange tror, og den opfatning har jeg fremdeles. Jeg skal villig medgi at tiden krever en noe endret innstilling nu enn den man kunde ha for 6-8 år siden, og det fremgår også tydelig av innstillingen og av den stilling komiteens medlemmer har inntatt til de forskjellige spørsmål. Men selv om man forandrer innstilling her, så er det en ting man aldri må glemme, og det er at vårt land i meget større grad enn noe annet land kanskje er avhengig av stillingen ute i verden. Vi har en utenrikshandel som er langt større enn våre nabolands, Sverige og Danmark, og større enn de fleste andre lands; vi har relativt sett verdens største skibsfartsflåte; vi har en betydelig eksport, og vi har våre hvalfangstinteresser, som uten sammenligning er de betydeligste i verden. Hertil kommer at vi har en ganske stor turisttrafikk. Under sådanne forhold må konjunktorene ute i verden, omsetningsmulighetene der, spille en meget stor rolle for arbeidslivet i vårt land, og handelspolitisk har vi derfor den største interesse av størst mulig handlefrihet på disse områder. Ellers vil jeg ha sagt at arbeidslivet her i vårt land for en stor del arbeider på meget lang sikt. Både vår treforedlingsindustri og vår skibsfart arbeider med langsiktige kontrakter og langsiktige tidsbundne certepartier, så vi kan ikke alltid følge med og nyde godt hverken av oppgangen eller nedgangen ute. Det er således betegnende at mens man ute i verden idag merker betydelig oppgang på mange områder, så er vårt lands arbeidsliv næsten uberørt av denne oppgang på grunn av den langsiktige politikk som våre viktigste næringer arbeider under. Med hensyn til de statistiske oppgaver som nu gjennom tollvesenet innhentes, vil jeg si til departementet at jeg har inntrykk av at de ofte er av liten reell verdi og til liten rettledning om de faktiske forhold. Det er jo slik at der finnes både firmaer og speditører som virkelig forsøker å ta statistikken alvorlig og gi riktige opplysninger, men det har i praksis utviklet sig mer og mer til at disse ikke vil ha det bryderi å følge med både med kurser og de svingninger som er på dette område, og så setter man op kursoppgaver og verdier der som regel ikke har meget med det virkelige forhold å gjøre. Mange av disse satser blir fastsatt uansett disses både innkjøpsland og kvalitet, så jeg tror at det vilde være ønskelig at vi på det område fikk et noe mere fullkomment arbeide hvis denne statistikk virkelig skal ha noen betydning.

Jeg skal ikke her under den almindelige debatt komme inn på flere ting. Der er jo, som man vil se av innstillingen i år, svært få dissenser. Vi har søkt å samarbeide oss i komiteen. Det er ikke alltid at de enstemmige innstillinger dekker den enkeltes opfatning, men vi har forsøkt å samarbeide oss og har hver på vårt område prøvd å tilrettelegge sakene slik at der blev bedre beskyttelse der hvor der hittil har vært påtagelige misforhold til stede. I et par tilfelle har vi gått utenom departementets forslag, det gjelder særlig i beklædningsindustrien, men disse ting skal jeg muligens om det er fornødent komme tilbake til under den spesielle debatt. Jeg vil bare ha sagt disse bemerkninger nu før man går over på spesialbehandlingen.

Braadland: I innstillingen på pagina 20 bemerker komiteen at den er bekjent med at der i innstillingen fra den såkalte plankomite for landbruket er antydnet visse tollforhøielser, og da disse imidlertid ved nærværende innstillings avgivelse ikke foreligger utredet, har komiteen ikke hatt anledning til å drøfte eller ta stilling til forslagene. Jeg vil i den anledning gjerne ha presisert at der efter disse bemerkninger vil være adgang til å opta til behandling de tollsatser som berøres i plankomiteens innstilling, og som kan bli aktuelle i forbindelse med eventuelle tiltak for å fremme landbrukets lønnsomhet. Det gjelder f.eks. satsene for kjøtt og flesk og også for fett. Jeg finner derfor å måtte ta det fornødne forbehold i så henseende.

Lykke: (komiteens formann og ordfører): Å gå inn på noen tollpolitisk diskusjon i anledning av den foreliggende innstilling anser jeg ikke nødvendig. Og jeg vil ærlig og opriktig tilstå at det er første år jeg har den ære å sitte i finans- og tollkomiteen og har vært med på å lage en innstilling der. Jeg er for så vidt, som flere av komiteens medlemmer, ny overfor disse ting, og jeg kan ikke si at det korte tidsrum jeg nu har arbeidet med dem, har gitt mig en sådan innsikt i de mange ting som berøres av en tollinnstilling, at jeg med noen vekt kan stå her og pledere for den ene eller den annen retning. Man må vel si at stort sett er man i den senere tid henvist til å ta mange hensyn som kanskje tidligere ikke var så sterkt fremtredende. Vi har, som også oplyst av hr. Alvestad, i komiteen gått igjennem disse forskjellige krav som er kommet, og departementets bemerkninger til dem. Stort sett har vi sluttet oss til departementet. Jeg kan godt si at i flere tilfelle har det vært sterk sympati innen komiteen for å gå med på noen av de krav om tollbeskyttelse som er stillet, men vi er da efter konferanse med departementet og ved nærmere undersøkelse blitt stående ved det som departementet har foreslått. Der er som man vil se, omdelt idag et tillegg til Budgett-innst. S. nr. 151, en endret konklusjon. Det er gjort av den grunn, at vi har i vår innstilling for enkelte, forholdsvis uvesentlige ting, bortsett fra det med søm- og pyntetillegg for konfeksjonsfabrikker, gjort noen forandringer fra departementets forslag, som vi oprinnelig hadde inntatt i innstillingen og da med et tillegg om at enkelte av disse måtte settes i kraft senere. Vi har imidlertid efter departementets anmodning nu omgjort innstillingen, slik at det er inntatt som et II. De tollsatser som vi har tatt med ut over departementets, kommer for sig selv, slik at departementet har adgang til gjennom utenriksdepartementet å gjøre de henvendelser som Oslo-konvensjonen pålegger oss, når tollforhøielse påtenkes. Jeg vil forresten få lov til å si at de forhøielser som vi i år har, tror jeg ikke skal volde hverken finans- eller tolldepartementet eller utenriksdepartementet noen vanskeligheter utad. Såvidt jeg kan forstå, så er det eneste den lille forandring med skjellsand og muligens en til, den med isolasjonspapp, som kanskje kan skape noen motsigelse. Men ellers tror jeg nok at vi har vært så

forsiktige i våre forslag her at det neppe vil skape noen vanskelighet å få disse godkjent, og selv om de ikke godkjennes, går vi naturligvis ut fra at så uvesentlige som de er, blir de satt i kraft når den frist er utløpet som er satt i Oslo-konvensjonen.

Der er kommet en skrivelse fra departementet angående en artikkel som vi ikke har behandlet i vår innstilling, men som jeg tror det er riktig at jeg nevner. Jeg skal ikke citere hele skrивelsen, den skal jeg fremlegge på presidentens bord, men det er i anledning av en henvendelse som er kommet om å få forhøiet tollen på sukret og usukret kondensert melk. Departementet sier der: "I den anledning tillater man sig å meddele, at den nugjeldende grunntoll av de omhandlede varer (tariffens 1.nr. 133 og 134) er henholdsvis kr. 0,20 pr. kg. og kr. 0,12 pr. kg. hvortil kommer de gjeldende tillegg, i alt 80 pct., samlet toll henholdsvis kr. 0,36 pr. kg og kr. 0,216 pr. kg.

Innførselen av sukret kondensert melk var i 1931 8283 kg., i 1932 4038 kg. og i 1933 444 kg. I månedene januar- april 1934 er overhodet intet innført av denne vare.

Innførselen av usukret kondensert melk var i 1932 20 832 kg. av verdi kr. 12 375, i 1933 61 236 kg. av verdi kr. 33 021.

Av sistnevnte kvantum kom fra Nederland 42 280 kg. "til den og den verdi" og fra Danmark 7 674 kg. "motsvarende 12,5 pct. av totalimporten."

"Utførselen av sukret kondensert melk i
1932 - 3 631 173 kg."
"i 1933 - 1 806 039 kg."

Utførselen av usukret kondensert melk var i
1932 - 147 470 kg."
"i 1933 - 62 553 kg."

Og departementet anfører videre at "Saken har vært drøftet i Regjeringen, som av handelspolitiske grunner finner bestemt å måtte fraråde noen tollforhøielse for sukret og usukret kondensert melk som ansøkt."

Vi har ikke behandlet dette i komiteen, men det var såvidt nevnt der, og jeg har ingen bemyndigelse til å uttale noe bestemt, men jeg går ut fra, at hvis det er noen av komiteens medlemmer som akter å opta det spørsmål, så vil det skje. Jeg for min del slutter mig til departementet. Denne skrivelse er nettop kommet, så det har ikke vært anledning til å omdele avtrykk av den. For øvrig vil jeg be om, at når vi under behandlingen av selve innstillingen kommer til tolltilleggene, må det for representantene bli adgang til å ta op - efterat vi er ferdig med innstillingen - de satser som de måtte ville berøre, og efterat vi har gått forbi den bokstav hvorunder satsen hører. Vi har fulgt forskjellige fremgangsmåter i Stortinget, vi har dels votert over tolltariffen og fulgt bokstav for bokstav, men jeg tror at sådan som innstillingen er formet i år - jeg håper at representantene vil finne at den er oversiktlig - vil det være riktig at man gir den adgang til å komme tilbake på de forskjellige ting, selv om de bokstaver er behandlet.

Jeg skal få lov til å tilføie at i proposisjonen side 41 er omhandlet et andragende som har foreligget her i mange år, vedkommende tariffens l.nr. 307, manometre og vakuummestre, og vi har om dette også tatt inn noe i innstillingen. Når vi i eftermiddag kommer til behandlingen av satsene, er det mulig at komiteen vil komme til å foreslå en endring der. Hr. Hornsrud har en dissens, og vi skal få behandlet den i komiteen, så det er mulig at det der blir en forandring.

Hr. Hambro inntok presidentplassen.

Komiteen hadde innstillet på følgende beslutning om tollavgifter:

I.

De den 30 juni 1934 gjeldende bestemmelser om tollavgifter og midlertidige tolltillegg skal fremdeles være gjeldende fra 1 juli 1934 med følgende forandringer:

Votering:

Innstillingen bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

A. Innledende bestemmelser:

§ 3.

Med hensyn til innførsel fra Sverige til Norge gjelder følgende særlige regler:

1. Ved reise landverts fra Sverige til Vinger Austmark eller de nordenfor samme liggende distrikter skal det med undtagelse av spillekort, tobakksvarer og andre varer, for så vidt de er underkastet såvel stempelavgift som toll, samt brennevin og spiritus tillikemed derav tilberedte drikker og vin være tillatt tollfritt å medføre av til innførsel tillatte, toll underkastede naturprodukter eller tilvirkninger, følgende mindre varepartier, bestemt til personlig bruk for grenseboerne selv eller deres husstand:

brød 10 kg.,
flesk 10 kg.,
garn, alle slags, tilsammen 5 kg.,
kaffe og kaffesurrogater, tilsammen 5 kg.,
risengryn 5 kg.,
sukker 5 kg.,
kornvarer, umalte, 40 kg.,
kornvarer, malte, 25 kg.,
vevde tøier, alle slags, tilsammen 15 meter, dog ikke
utover en samlet verdi av kr. 25,00,
øl 5 liter samt
andre varer til en samlet verdi av kr. 20,00.

Disse mengder utgjør, hvad der på samme reise tollfritt kan medføres av en person for egen eller andres regning. Er flere personer av samme husstand i reisefølge, er bare én av dem berettiget til tollfrihet.

For vare, som av reisende medføres i større mengde enn ovenfor fastsatt, skal toll overensstemmende med, hvad der ellers gjelder, erlegges for hele den innførte mengde av varen.

Den i nærværende passus omhandlede tollfrihet gjelder ikke for varer, som innføres i handelsøiemed enten for på sedvanlig måte å selges eller for å leveres som erstatning for utført arbeide, ei heller for varer, som innføres av handlende eller for handlendes regning, forsåvidt de er av de slags, med hvilke han driver handel, eller er bestanddeler av sådanne varer.

Som grenseboere betraktes i nærværende forbindelse kun innvånere av de umiddelbart op til grensen mot Sverige støtende herreder. Tolldepartementet kan dog i særlige tilfelle, hvor forholdene måtte gjøre det ønskelig, bestemme at de ovenfor omhandlede innrømmelser skal utstrekkes også til andre herreders innvånere.

Tollfri innførsel av varer i henhold til foranstående bestemmelser er betinget av at den reisende foruten å opgi fullt navn, fødselsår, stilling og hjemsted (med postadresse) avgir skriftlig erklæring på tro og love om, at de vare, han medfører, ikke innføres i handelsøiemed, således som ovenfor omhandlet, men til personlig bruk for ham selv eller hans husstand. Innføres ikke varene for den reisendes egen regning, skal, før tollfri utlevering av varene finner sted, opplysninger og erklæring som omhandlet være avgitt av den, for hvis regning de innføres.

Opfylles ikke de nevnte betingelser, skal varene fortolles på sedvanlig måte,

2-5 som nu.

6. Til forebyggelse av misbruk av de i 3dje, 4de og 5te passus gjorde innrømmelser har Tolldepartementet eller i særskilt tilfelle vedkommende tollmyndighet ved grensen å meddele de nærmere kontrollforskrifter, som kan ansees fornødne.

Tolldepartementet bemyndiges til for innførselen til visse landsdeler eller ad visse veier å forhøie de i denne paragraf fastsatte maksima for den tollfrie innførsel, å nedsette samme eller helt å opheve tollfriheten for visse varer samt til å bestemme, at tollfriheten skal tilståes for visse mindre mengder, om enn varen innføres for å selges, når den er tilvirket i et til Norge støtende svensk grensedistrikt, er et produkt av landbruk eller husflid, og innførselen skjer for produsentens regning. Departementet skal derhos være bemyndiget til helt eller delvis å undlate å la opkreve innførselstoll av hvad der innføres over landegrensen nordenfor Nord-Trøndelag fylke.

Alvestad: De forandringer som er bragt i forslag her fra departementet, gjelder den såkalte "lille" grensehandel. Departementet mener at disse grensetoll-lettelser må antas å ha mindre interesse nu, og foreslår en skjerpelse av § 3, første passus, og videre 6 ledd med hensyn til denne grensehandel. Departementet sier at en revisjon av de herhenhørende bestemmelser i den av grensetollinspektøren foreslåtte retning efter departementets opfatning i det vesentlige skulde kunne avhjelpe de misforhold som nu er til stede, og komiteen er enig i det. Men komiteen går videre enn departementet på dette

område. De nuværende bestemmelser med hensyn til den "lille" grensehandel, som departementet foreslo skulde gjøres gjeldende også for kommende år, gjaldt grenseboere som hittil har hatt den. Ifølge departementets forslag skal dermed forstås "innvånere av de umiddelbart op til grensen mot Sverige støtende herreder samt Elverum herred." Komiteens flertall foreslår her at ordene "samt Elverum herred" skal utgå. Jeg for min part er uenig i det forslag; jeg mener at med den skjerpelse som er foretatt her fra departementets side, hvorefter det faktisk må skaffes både dåpsattest og ekstra bostedsattest og annet fra disse grenseboere, skulde der være den beste anledning for tollvesenet til å hindre misbruk på dette område. Jeg mener at Elverum herreds innvånere, som har hatt denne retten tidligere, fortsatt bør beholde den. Jeg forstår ikke at det skulde være nødvendig å gå videre enn departementet foreslår her. Jeg kan til en viss grad forstå de handelsmannsinteresser som gjør sig gjeldende, men de har jo også gjort sig gjeldende før, og man kan ikke ensidig se bare på disse interesser, man må også se på befolkningens forbrukerinteresser i de strøk av landet det her gjelder. Og her må det erindres at vi må forsøke å ordne dette slik, at de som bor på den norske side av grensen, ikke blir uheldigere stillet enn de som bor på den svenske side. Det er jo et gjensidighetsforhold til stede her som vi plikter å ta hensyn til. Det er ut fra disse hensyn jeg fastholder departementets forslag mot komiteens innstilling.

Efter ordene: "Som grenseboere betraktes i nærværende forbindelse kun innvånere av de umiddelbart op til grensen mot Sverige støtende herreder", foreslår jeg tilføiet "samt Elverum herred", som det har stått tidligere.

Presidenten refererte Alvestads forslag.

Lykke: Jeg hadde opriktig talt ikke trodd at hr. Alvestad vilde optatt forslaget eller reist debatt om dette. Sakens enkle sammenheng er nemlig den, at det her i år foreslås en innskrenkning av grensehandelen til å gjelde dem, for hvem loven virkelig er laget, nemlig de grenseboere som til dels er henvist til å ha handel i Sverige. Det er alle enige om, at nu skal man ikke oppleve at man kan komme fra hele Norges land og kjøre over grensen og kjøpe med sig hjem varer, hvor prisnivået i Sverige tilsier at man kan gjøre en forretning. De grenseboere som behøver å være i forbindelse med svenske handlende, de får fremdeles være det. I den gamle loven har det naturligen stått "og Elverum herred." Nu sier departementet at departementet selv skal kunne ha anledning til å si at enkelte herreder eller deler av herreder skal kunne gå inn under bestemmelsen om grenseboerdistriktene. Da å ta med hele Elverum herred, når vi har bestemmelsen om dispensasjonsrett for departementet, og bestemmelsen for øvrig er innskrenkende, er ganske selvmotsigende, og jeg trodde virkelig ikke at hr. Alvestad vilde hefte tingets tid med å snakke om det; for de deler av Elverum som virkelig har interesse av det, får fremdeles tillatelse gjennom den adgang departementet der har.

Th. Mowinckel: Det gleder mig å se de forslag i skjerpene retning man her innstiller på skal vedtas for den lille grensehandel langs svenskegrensen. Imidlertid er der en lignende grensehandel som foregår i stadig stigende utstrekning i Øst-Finnmark mot Finnland. Der er det blitt den rene sport, kan man si, å kjøre fra Kirkenes over til Boris Gleb og hente varer med sig hjem fra finske handlende og få disse inn til en meget lavere pris, enn andre borgere som ikke har anledning til å ta sig en sådan tur, kan få. Imidlertid forstår jeg at man på grunn av en bestående traktat med Finnland foreløpig ikke kan røre ved dette forhold. Jeg vil benytte anledningen til å henstille til departementets vedkommende å søke å få rettet på dette ved å opta forhandlinger med Finnland om det, for det er i en stadig og urimelig vekst.

Votering:

Ved alternativ votering mellom innstillingens § 3 og § 3 efter Alvestads forslag bifaltes innstillingen mot 45 stemmer.

Videre var innstillet:

§ 10.

-
- d. Fritatt for avgift er på de nærmere betingelser, som måtte bli opstillet av Tolldepartementet, følgende varer:
-
9. Varer som oppløses fra fartøi ankommet fra utlandet og er bestemt til videreførsel til utlandet med annet fartøi, når de i uforandret stand omlastes direkte i det annet fartøi eller utføres i uforandret stand senest innen 90 dager, regnet fra og med den dag, innførselsfartøiet begynte å losse, inntil utekspedisjonen av det fartøi, hvormed utførselen finner sted, ved inn- og utførsel.

Votering:

Komiteens innstilling til § 10 bifaltes enstemmig.

Presidenten: Presidenten foreslår nu at forhandlingene avbrytes for at valgkomiteen kan ha møte og avgi sin innstilling, og at forhandlingene fortsettes i eftermiddag kl. 5, og anser dette som enstemmig bifalt.

Møtet hevet kl. 13.05.